

Program poprawy bezpieczeństwa dla miasta Krakowa na lata 2018 - 2020

Spis treści

I. Uzasadnienie potrzeby opracowania programu	5
II. Podstawowe parametry Programu	8
III. Diagnoza obszarów oddziaływania Programu	8
IV. Założenia programu	27
V. Cele programu	28
V.A. Cele programu. Poziom wykonawczy.	29
Cel szczegółowy I: Zwiększanie poziomu kompetencji do udzielania pomocy w sytuacji zagrożenia	29
Cel operacyjny 1: Podnieść poziomu adekwatnego reagowania na zagrożenia oraz rozwijać postawy prospołeczne (altruizm, poczucie współodpowiedzialności, zaangażowanie w działania edukacyjne obejmujące zagadnienia zagrożeń).	29
Cel operacyjny 2: Rozpowszechniać wiedzę na temat statusu pokrzywdzonego i świadka w sprawach z zakresu kodeksu karnego i kodeksu wykroczeń	30
Cel operacyjny 3: Zwiększyć przeżywalność w przypadkach nagłego zatrzymania krążenia (NZK) poza szpitalem.....	32
Cel operacyjny 4: Zwiększyć kompetencje seniorów w zakresie reagowania na zagrożenie i gotowości do pomagania innym	35
Cel operacyjny 5: Poprawić stopień przygotowania obiektów użyteczności publicznej w Krakowie w zakresie przeciwdziałania atakowi terrorystycznemu i na wypadek ataku terrorystycznego	36
Szacunkowy koszt realizacji (całkowity):	37
Cel szczegółowy II: Ograniczenie zjawiska agresji i przemocy w szkołach	38
Cel operacyjny 1: Podnieść poziom wiedzy w zakresie zapobiegania i radzenia sobie ze zjawiskami agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży	38

Cel operacyjny 2: Rozwinąć kompetencje społeczne i interpersonalne służące radzeniu sobie w sytuacjach agresji i przemocy	39
Cel operacyjny 3: Podnieść jakość infrastruktury szkół i placówek edukacyjnych służących zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa	41
Szacunkowy koszt realizacji (całkowity):	42
Cel szczegółowy III: Zmniejszenie liczby ofiar wypadków drogowych wśród niechronionych uczestników ruchu	43
Cel operacyjny 1: Zintegrować zarządzanie bezpieczeństwem ruchu drogowego	43
Cel operacyjny 2: Wyeliminować postawy obojętności społeczeństwa wobec wykroczeń dotyczących niechronionych uczestników ruchu drogowego	45
Cel operacyjny 3: Prowadzić profilaktykę na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego	46
Cel operacyjny 4: Zwiększyć skuteczność pomocy przedmedycznej	47
Cel operacyjny 5: Zwiększyć obecność służb ochrony porządku i bezpieczeństwa w miejscach najbardziej zagrożonych dla niechronionych uczestników ruchu drogowego	47
Cel operacyjny 6: Poprawić bezpieczeństwo infrastruktury drogowej	48
Szacunkowy koszt realizacji (całkowity):	49
Cel szczegółowy IV: Stworzenie bezpiecznych przestrzeni w Krakowie	50
Cel operacyjny 1: Przygotować dla miasta projekt „Bezpieczna przestrzeń”	50
Cel operacyjny 2: Stworzyć system edukacji i promocji projektu „Bezpieczna przestrzeń”	51
Cel operacyjny 3: Stworzyć system wsparcia przedsięwzięć w ramach projektu „Bezpieczna przestrzeń”	53
Cel operacyjny 4: Zrealizować projekt „Latarnia przestrzeni” - przeobrażenie wybranej przestrzeni w ramach projektu „Bezpieczna przestrzeń”	54

Szacunkowy koszt realizacji (całkowity):	55
Cel szczegółowy V: Zbudowanie kompleksowego systemu diagnozy obiektywnego i subiektywnego bezpieczeństwa mieszkańców	56
Cel operacyjny 1: Zwiększyć funkcjonalność mapy zagrożeń jako narzędzia analizy przestrzennej zagrożeń	56
Cel operacyjny 2: Pogłębić wiedzę władz miasta na temat poczucia bezpieczeństwa mieszkańców	58
Cel operacyjny 3: Opracować standardy dystrybucji informacji na temat bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców	59
Cel operacyjny 4: Zintegrować działania podmiotów zajmujących się bezpieczeństwem i patologiami społecznymi	60
Szacunkowy koszt realizacji (całkowity):	61
V.B. Cele programu. Poziom wspomagający.	62
Cel szczegółowy VI: Promowanie programu wśród mieszkańców Krakowa oraz angażowanie społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych w jego realizację.....	62
Cel operacyjny 1: Podnieść poziom wiedzy i świadomości mieszkańców Krakowa na temat programu poprawy bezpieczeństwa miasta „Bezpieczny Kraków”	62
Cel operacyjny 2: Promować konkretne elementy programu skierowane do właściwych grup docelowych - potencjalnie zainteresowanych mieszkańców, organizacji pozarządowych i innych grup (np. seniorzy, uczniowie, nauczyciele, uczestnicy ruchu drogowego, turyści).....	67
Cel operacyjny 3: Pozyskać partnerów do przygotowania, przeprowadzenia i promowania programu i nawiązanie z nimi długoterminowej współpracy	69
Szacunkowy koszt realizacji (całkowity):	70
VI. Zadania realizujące Program.....	71
VII. Monitorowanie i ewaluacja programu.	72

VII.1. Ewaluacja programu	72
Szacunkowy koszt realizacji (całkowity):	72
VII.2. Koordynacja Programu	72
Szacunkowy koszt realizacji - Fundusz ekspercki (koszt całkowity):	75
VIII. Ryzyka dla Programu	75
IX. Interesariusze Programu.....	75

I. Uzasadnienie potrzeby opracowania programu

Bezpieczeństwo nie jest stanem danym raz na zawsze, ponieważ ciągle pojawiają się nowe zagrożenia i rodzaje przestępstw oraz zmieniają się uwarunkowania, specyfika i potrzeby społeczne. Dlatego administracja publiczna powinna być przygotowana na zapobieganie zagrożeniom, a w razie ich zaistnienia - na podjęcie odpowiednich działań pozwalających na zminimalizowanie, bądź wyeliminowanie ich skutków. Gwarancją utrzymania tego stanu jest współpraca wszystkich służb i instytucji odpowiedzialnych za zapewnianie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.) oraz art. 4 ust. 1 pkt 15 i 16 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 814 z późn. zm.) zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy, a te obejmują m.in. sprawy porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli.

Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców jest jednym z podstawowych obowiązków i zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Wobec powszechności występowania różnego typu zagrożeń w mieście, niezbędna jest skuteczna realizacja określonych prawem zadań przez szereg wyspecjalizowanych podmiotów takich jak Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, Komenda Miejska Policji, Straż Miejska Miasta Krakowa, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej, Krakowskie Pogotowie Ratunkowe, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, Powiatowa Inspekcja Nadzoru Budowlanego w Krakowie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz inne działające na obszarze miasta służby i jednostki odpowiedzialne za bezpieczeństwo.

Instrumentem, który w znaczącym stopniu może przysłużyć się planowaniu i integracji wspólnych działań podmiotów realizujących zadania z zakresu zapewniania bezpieczeństwa i porządku publicznego na obszarze miasta jest program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego, uchwalany na podstawie art. 12 pkt 9b w zw. z art. 38a ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 814 z późn. zm.). Uchwalenie programu jest obowiązkiem organu stanowiącego miasta. Przepisy ustawy o samorządzie powiatowym przesadzają o obowiązku uchwalenia tego rodzaju programu, niemniej ustawodawca nie określa jego struktury, okresu jego obowiązywania oraz też sposobu jego realizacji. Warto jednak zasygnalizować, że zasadniczego powodu uchwalenia i realizacji programu upatrywać należy w szczególnej roli, jaką narzędzie to może pełnić w procesie zapewniania bezpieczeństwa na poziomie lokalnym. Albowiem jednym z założeń programu jest inspirowanie działań i zapewnienie organizacyjnych możliwości ich realizacji w sposób zintegrowany i kompleksowy, przy optymalnym wykorzystaniu prawnych możliwości podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

Uchwalając tego rodzaju program Miasto Kraków może skumulować korzyści, jakie płyną z faktu, że jest ono szczególnym rodzajem jednostki samorządu terytorialnego – miastem na prawach powiatu. Wykonując jednocześnie zadania gminy i powiatu, Kraków w sposób pełny korzysta z domniemań wyrażonych w art. 163 i 164 Konstytucji RP¹. Co więcej, szeroki katalog zadań (obejmujący zarówno zadania gminy, jak i powiatu) w przypadku Krakowa występuje równolegle ze zbieżnością interesów Krakowa jako gminy i Krakowa jako powiatu. Jest to sytuacja zasadniczo odmienna od przypadków tzw. powiatów „ziemskich”, w których interesy powiatu niekoniecznie są tożsame z interesami położonych

---

¹ Pierwsze z nich polega na domniemaniu wszystkich zadań publicznych niezastrzeżonych ustawami dla innych władz publicznych na rzecz samorządu terytorialnego. Drugie zaś oznacza domniemanie właściwości gminy w zakresie realizacji zadań samorządu terytorialnego niezastrzeżonych na rzecz innych jednostek samorządu terytorialnego.

na ich obszarze gmin. Okoliczności te, w połączeniu ze szczególną – względem innych jednostek samorządu terytorialnego, konstrukcją otwartego katalogu zadań gminy (zawartego w art. 7 ustawy o samorządzie gminnym), pozwalają na wielopłaszczyznowe podejście do przeciwdziałania zdiagnozowanym na obszarze miasta problemom związanym z zapewnianiem bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Obowiązujący dotychczas program poprawy bezpieczeństwa dla miasta Krakowa pn. „Bezpieczny Kraków”², został przyjęty uchwałą nr XL/299/1999 Rady Miasta Krakowa w dniu 22 grudnia 1999 r. Był to wówczas jeden z pierwszych w skali kraju tak spójny i kompleksowy program poprawy bezpieczeństwa obejmujący szerokie spektrum życia społecznego. Co więcej, został uchwalony blisko dwa lata przed wprowadzeniem do ustawy o samorządzie powiatowym wymogu opracowywania tego rodzaju dokumentów, co bezdyskusyjnie świadczyło wówczas o jego innowacyjności. Głównymi przesłankami do jego uchwalenia był niski poziom poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz postępujący wzrost przestępczości.

Z uwagi na szereg istotnych zmian, jakie zaszły od 1999 roku, zasadne stało się uchwalenie nowego programu. Znaczącej poprawie uległ poziom bezpieczeństwa w Krakowie – wyrażający się zarówno spadkiem ilości przestępstw jak też wzrostem efektywności wszystkich służb odpowiedzialnych za zapewnianie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Nastąpiły istotne zmiany w strukturze i rozmiarach przestępczości. Wzrosło przy tym poczucie bezpieczeństwa, czemu mieszkańcy dają wyraz w debatach społecznych jak i badaniach sondażowych. W okresie ostatnich 17 lat zmieniły się również inne warunki funkcjonowania programu. Do najważniejszych zaliczyć należy:

- zmiany w prawie odnoszącym się do różnych aspektów zapewniania bezpieczeństwa lokalnego i funkcjonowania służb wykonujących zadania w tym zakresie;
- ogólne zmiany społeczne w Polsce, a w szczególności na terenie Krakowa;
- rozwój wiedzy we wszystkich dziedzinach, które są istotne dla skonstruowania i funkcjonowania programu „Bezpieczny Kraków”, a w szczególności:
  - a) historia funkcjonowania programu w dotychczasowej formie: coroczne sprawozdania, poznanie sposobu funkcjonowania i oczekiwań dzielnicowych zespołów koordynacyjnych,
  - b) informacje na temat powiatowych programów w Polsce – możliwość wykorzystania dobrych praktyk z innych dużych miast w naszym kraju oraz polskich banków dobrych praktyk,
  - c) rozwój wiedzy na temat możliwości zapewniania bezpieczeństwa w mieście w zintegrowanych koncepcjach takich jak *smart city* oraz *resilient city*,
  - d) dobre praktyki zebrane przez zagraniczne podmioty: uczelnie, EFUS³, EUCPN⁴, ICPC⁵, Campbell Collaboration,
  - e) wiedza na temat zagrożeń i ich źródeł wynikająca z prowadzonych w Krakowie cyklicznych badań empirycznych, tendencji zdiagnozowanych na podstawie mapy zagrożeń UMK, badań prowadzonych w trakcie prac nad przygotowaniem raportu zespołu o monitoringu wizyjnym,

² Treść programu oraz roczne sprawozdania z jego realizacji dostępne są pod adresem: https://www.bip.krakow.pl/?sub_dok_id=700 . [Dostęp: 21.06.2017 r.].

³ Europejskie Forum na Rzecz Bezpieczeństwa Miast (ang. *European Forum for Urban Security*): <https://efus.eu/en/> [dostęp: 16.07.2017 r.].

⁴ Europejska Sieć Prewencji Kryminalnej (ang. *European Crime Prevention Network*): <https://eucpn.org> [dostęp: 16.07.2017 r.].

⁵ Międzynarodowe Centrum Prewencji Kryminalnej (International Center for the Prevention of Crime <http://www.crime-prevention-intl.org/>) [dostęp: 16.07.2017]

- f) rozwój technologii pozwalających na uzupełnienie działania ludzi o nowoczesne rozwiązania techniczne, takie jak rozwój Internetu czy monitoringu wizyjnego,
- zmiany instytucjonalne: w mieście powstały albo wyspecjalizowały się podmioty zajmujące się wybranymi aspektami bezpieczeństwa mieszkańców, które przejęły (lub mogą skutecznie koordynować) niektóre zadania. Rola programu „Bezpieczny Kraków” może polegać na ich wspieraniu i finansowaniu poza programem (narkotyki, alkohol), większe znaczenie mają w zapewnianiu bezpieczeństwa prywatne podmioty (firmy ochrony i mienia itp.), funkcjonuje szereg programów ogólnopolskich, regionalnych, czy lokalnych, które wypełniają zadania przypisane kiedyś instytucjom w mieście w ramach programu „Bezpieczny Kraków”.

Ponadto Kraków przygotowuje wieloletnią strategię rozwoju miasta, w której zapewnianie bezpieczeństwa odgrywa istotną rolę w działaniach na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców. Jako odpowiedź na zmieniające się potrzeby w dniu 9 stycznia 2014 r. między Gminą Miejską Kraków a Uniwersytetem Jagiellońskim zawarte zostało porozumienie w sprawie współpracy na rzecz poprawy bezpieczeństwa w Gminie Miejskiej Kraków⁶, którego celem jest określenie zasad współpracy w zakresie badania, analizowania, dokumentowania stanu porządku i bezpieczeństwa publicznego w Krakowie, rekomendowania i doskonalenia działań mających na celu poprawę tego stanu, a także wymiany doświadczeń w tym przedmiocie. Kolejne lata współpracy pozwoliły na zdiagnozowanie najważniejszych obszarów zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, w których pożądana i możliwa jest aktywność miasta oraz innych podmiotów, które wyraziły wolę partycypacji w planowanych działaniach. Warto jednocześnie zasygnalizować współpracę z uczelniami wyższymi, jaka ma miejsce w związku z nowym programem „Bezpieczny Kraków”, a która przejawia się w dwóch płaszczyznach, tj.: w przygotowaniu treści programu oraz w realizacji programu.

Podstawowym warunkiem budowy dobrego programu powinno być przyjęcie założeń *evidence-based policy* – czyli przestrzeganie zasady, że należy budować program, formułować, realizować i oceniać podejmowane działania albo konkretną politykę w oparciu o rzetelną wiedzę, formułowaną przede wszystkim w oparciu o bezstronne, wieloaspektowe badania naukowe. Idea nie jest nowa, ale w ostatnich dekadach zyskała na popularności ze względu na rozwój metod badań oraz szereg technicznych udogodnień w ich prowadzeniu. W praktyce budowanie programów na podstawie *evidence-based policy* wypiera wcześniejszą tendencję do budowania ich w oparciu o opinie (fachowców). Do niezbędnych źródeł wiedzy należy zaliczyć wiedzę ekspertów, publikowane wyniki badań, wcześniejsze ewaluacje, adekwatne ekonomiczne i statystyczne modele. Wykaz źródeł powinien być otwarty, szeroki i dynamiczny. Zarówno ilościowe, jak jakościowe badania powinny mieć systematyczny charakter.

Przygotowanie nowego programu „Bezpieczny Kraków” wpisuje się w prace, jakie są prowadzone w związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Krakowa 2030⁷ (dalej: SRK 2030). Cele programu „Bezpieczny Kraków” są ściśle związane z celem operacyjnym IV.5 zawartym w projekcie SRK 2030 polegającym na osiągnięciu wysokiego poziomu bezpieczeństwa w Krakowie, przy zapewnieniu m.in. współpracy i wspierania działań służb i instytucji zaangażowanych w zapewnianie bezpieczeństwa lub porządku publicznego w mieście, a także

---

⁶ Szerzej na temat Porozumienia na rzecz poprawy bezpieczeństwa w Gminie Miejskiej Kraków: <http://www.ksp.wpia.uj.edu.pl/porozumienie-na-rzecz-bezpieczenstwa> [Dostęp: 21.06.2017 r.].

⁷ Szerzej na temat SRK 2030: <https://srk2030.pl/> . [Dostęp: 21.06.2017 r.].

zaangażowania obywateli w działania z zakresu prewencji kryminalnej i edukacji dla bezpieczeństwa⁸. Założono, że program w niezbędnym zakresie będzie nawiązywał do innych programów przewidzianych w SRK2030. W trakcie opracowywania nowego programu „Bezpieczny Kraków” zespół odpowiedzialny za przygotowanie jego treści konsultował je m.in. z radami jednostek pomocniczych Miasta Krakowa, przedstawicielami organizacji pozarządowych oraz Młodzieżową Radą Miasta Krakowa. Dokonano ponadto przeglądu wszystkich obowiązujących w mieście programów dotyczących poszczególnych aspektów bezpieczeństwa celem uniknięcia powtórzeń.

II. Podstawowe parametry Programu

- I. Kod Programu: PS/B1/2017,
- II. Horyzont czasowy Programu: od 1.01.2018 do 31.12.2020,
- III. Koordynator Programu: Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMK,
- IV. Powiązanie z Dziedzinami zarządzania: B – Bezpieczeństwo publiczne, uzupełnić ewentualnie pozostałe powiązane Dziedziny zarządzania,
- V. Powiązanie ze Strategią Rozwoju Krakowa:

Jeśli Program BK zostanie przyjęty przed uchwaleniem nowej SRK2030 – odniesienie do SRK z 2005 roku: Cel strategiczny I „Kraków miastem przyjaznym rodzinie, atrakcyjnym miejscem zamieszkania i pobytu”, Cel operacyjny I.3 „Poprawienie poczucia bezpieczeństwa publicznego”.

Jeśli Program BK zostanie przyjęty po uchwaleniu nowej SRK2030: Cel strategiczny IV „Kraków – miasto przyjazne do życia”, Cel operacyjny IV.5 „Wysoki poziom bezpieczeństwa w Krakowie” (wg stanu na 10 lipca 2017)

III. Diagnoza obszarów oddziaływania Programu

Stan bezpieczeństwa w Krakowie

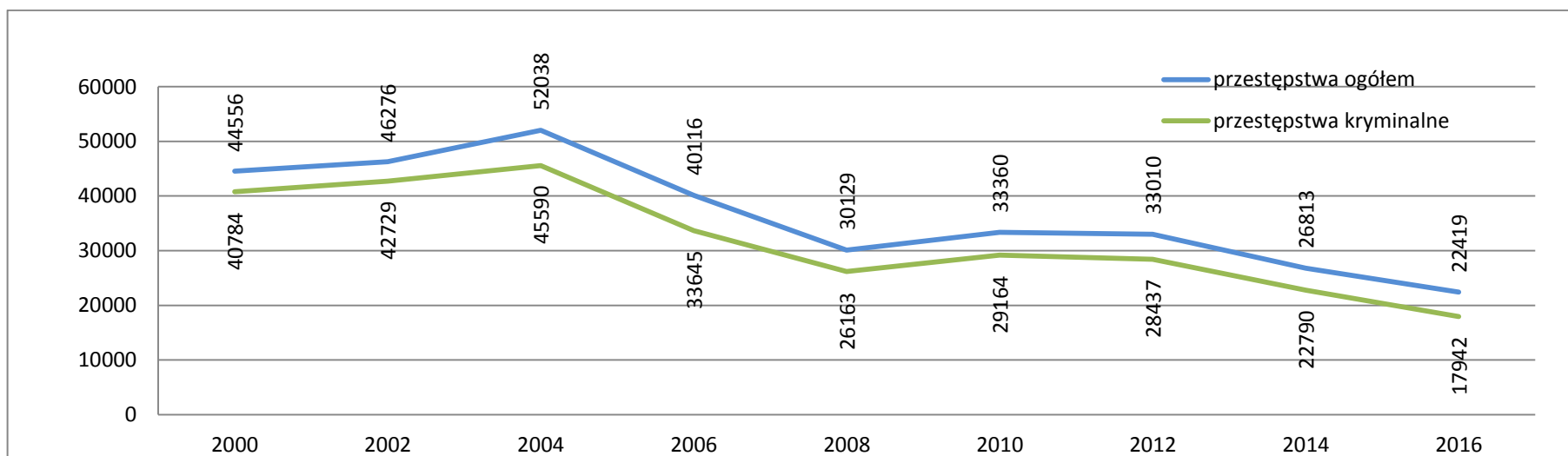
W początkowym okresie realizacji programu „Bezpieczny Kraków” z 1999 r. stan bezpieczeństwa budził wiele obaw. W 2000 r. do przestępstwa dochodziło średnio co 12 minut, a przestępstwo natury kryminalnej było popełniane co 13 minut. Co 3 i pół godziny mieszkańiec

---

⁸ Cel operacyjny IV.5 został umieszczony w obszarze SRK2030 pt. „Jakość życia”. Szerzej na temat kluczowych działań oraz programów i projektów strategicznych związanych z celem: <https://srk2030.pl/strategia-rozwoju/plan-strategiczny/matryca-strategiczna-strategii-rozwoju-krakowa-2030/obszar-iv-jakosc-zycia/> [Dostęp: 21.06.2017 r.].

lub turysta odwiedzający nasze miasto stawał się ofiarą przestępstwa rozbójniczego. Włamania do różnych obiektów dokonywano co 42 minuty, a do kradzieży dochodziło co 40 minut. Popelniono 14 zabójstw i 69 zgwałceń.

Wysoki poziom przestępczości na terenie miasta utrzymywał się do roku 2004. Od tego czasu odnotowujemy stopniowy i systematyczny spadek przestępczości. W stosunku do roku 2004 liczba przestępstw stwierdzonych zmniejszyła się o 57%, a przestępstw natury kryminalnej, aż o 61%.

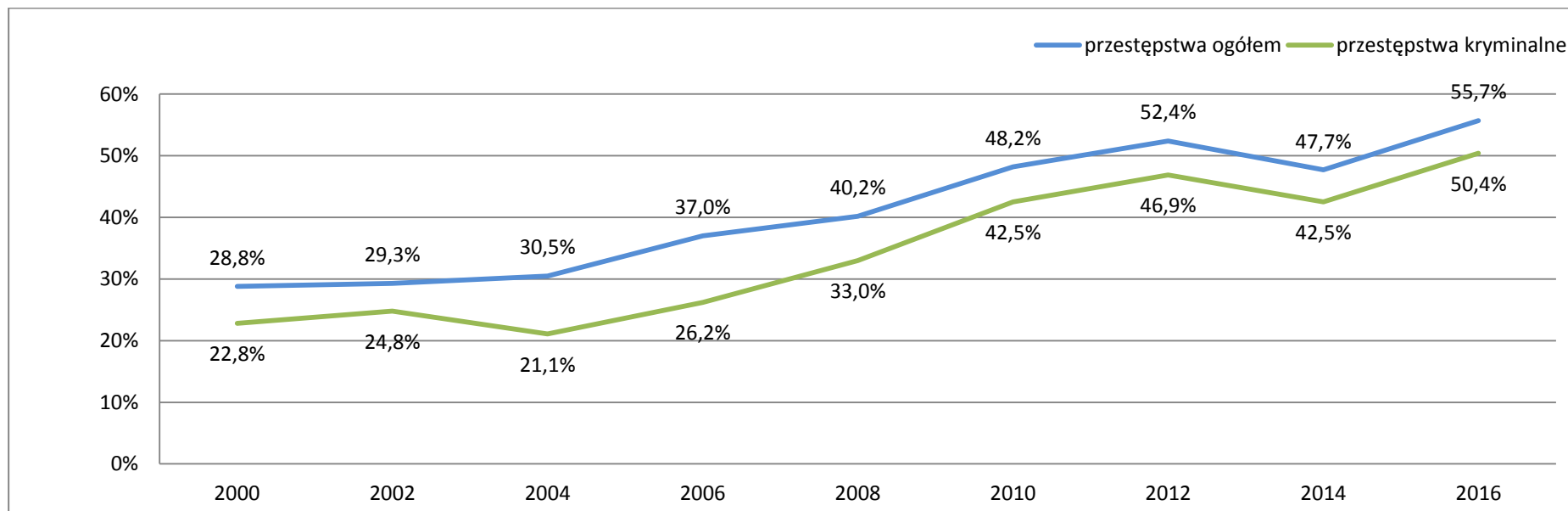

Wykres 1. Dynamika przestępstw stwierdzonych ogółem i przestępstw kryminalnych na terenie Krakowa w latach 2000-2016

Rysunek 1 Wszystkie przestępstwa zgłoszone w dzielnicach Krakowa (2016 r.). Źródło: Mapa Zagrożeń prowadzona przez Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMK

Spadkowi liczby przestępstw w analizowanym okresie towarzyszy wzrost efektywności działań Policji wyrażony poziomem wykrywalności sprawców czynów karalnych, która wzrosła niemal dwukrotnie. W 2016 r. wykrywalność przestępstw rozbójniczych wynosiła 61,3% wobec 36,8% w 2000 r. Poziom wykrywalności sprawców włamań w 2000 r. wynosił 5,6%, a w 2016 wskaźnik ten wynosił 24%.

Wykres 2. Dynamika wykrywalności przestępstw na terenie Krakowa w latach 2000-2016

Biorąc pod uwagę przestępstwa najpoważniejsze, tj. wymierzone przeciwko życiu i zdrowiu oraz najbardziej uciążliwe przestępstwa przeciwko mieniu⁹, stwierdzić należy, że Kraków na tle innych miast zbliżonej wielkości (Warszawa, Poznań, Wrocław) na przestrzeni ostatnich lat wypada bardzo korzystnie.

⁹ W zestawieniu uwzględniono 7 kategorii przestępstw: rozbój, bójka i pobicie, uszczerbek na zdrowiu, kradzież z włamaniem, kradzież rzeczy cudzej, kradzież pojazdu oraz uszkodzenie mienia.

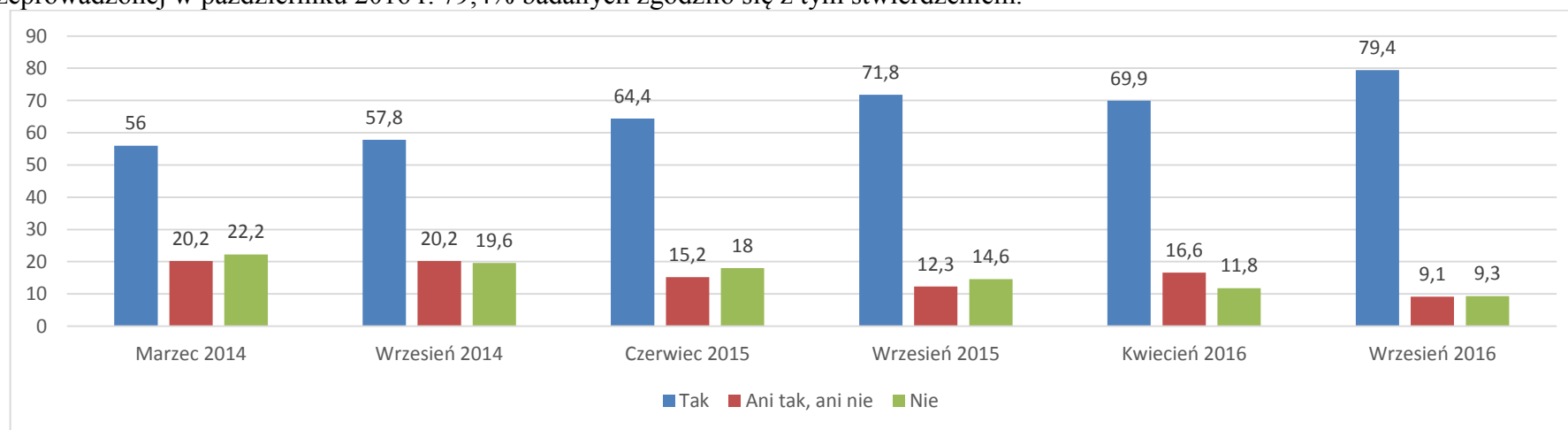

Dobre wyniki Krakowa w zakresie bezpieczeństwa potwierdzają także dane dotyczące tzw. wskaźnika zagrożenia przestępczością¹⁰. Dotyczą one ponownie zagrożenia siedmioma najpoważniejszymi i najbardziej uciążliwymi kategoriami przestępstw w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców (por. wyżej). Kraków plasuje się na pozycji wyższej od podobnej wielkości miast, a trzeba mieć na względzie, że przy obliczaniu wskaźnika nie bierze się po uwagę milionów turystów, którzy co roku odwiedzają Kraków.

Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Krakowa

Od 2014 roku Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Krakowa we współpracy z Katedrą Socjologii Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego dwa razy do roku prowadzi badania opinii publicznej na temat bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców¹¹. W wywiadach telefonicznych podczas każdej edycji brało udział co najmniej 1800 mieszkańców Krakowa, przy czym w każdej z 18 administracyjnych dzielnic Krakowa zrealizowano minimum 100 wywiadów. Próba była reprezentatywna dla Krakowa ze względu na płeć, wiek oraz dzielnicę zamieszkania.

Kolejne edycje badań wskazują, że wzrasta liczba mieszkańców, zdaniem których Kraków jest bezpiecznym miastem. W edycji przeprowadzonej w październiku 2016 r. 79,4% badanych zgodziło się z tym stwierdzeniem.

Wykres 4. Ocena bezpieczeństwa w Krakowie w latach 2014-2016.

¹⁰ Biuletyn Statystyczny Komendy Głównej Policji.

¹¹ Dotychczasowe 6 edycje badania (w marcu i wrześniu 2014 roku, czerwcu i wrześniu 2015 roku oraz kwietniu i wrześniu 2016 roku) zrealizowało Biuro Badań Społecznych „Obserwator”. Przedstawione dane pochodzą z raportów z kolejnych edycji badania, dostępnych na stronie internetowej: <http://www.ksp.wpia.uj.edu.pl/porozumienie-na-rzecz-bezpieczenstwa>.

Począwszy od pierwszej edycji badania (w marcu 2014 roku) mieszkańcy bardzo wysoko oceniali swoje poczucie bezpieczeństwa w okolicy miejsca zamieszkania. Odsetek odpowiedzi pozytywnych konsekwentnie przekraczał poziom 90%¹². Najniższy odsetek we wrześniu 2015 roku wyniósł 93,2%, najwyższy zaś odnotowany w kwietniu 2016 roku – 96,3% (Tabela 1).

	Czy czuje się Pan(i) bezpiecznie spacerując w okolicy miejsca zamieszkania w ciągu dnia?					
	Marzec 2014	Wrzesień 2014	Czerwiec 2015	Wrzesień 2015	Kwiecień 2016	Wrzesień 2016
	%	%	%	%	%	%
Zdecydowanie tak	53,0	57,7	66,9	65,2	52,5	64,8
Raczej tak	40,7	35,6	27,8	28,0	43,8	30,3
Ani tak, ani nie	2,8	3,1	1,9	2,0	1,8	1,8
Raczej nie	1,8	2,5	1,5	2,5	1,1	1,6
Zdecydowanie nie	0,8	0,4	1,3	1,3	0,4	0,8
Nie wiem	0,9	0,7	0,6	1,0	0,3	0,7
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 1. Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Krakowa w miejscu zamieszkania w latach 2014-2016

Na początku każdego wywiadu proszono respondentów o udzielenie spontanicznej odpowiedzi na pytanie otwarte (niezawierające listy możliwych odpowiedzi), jakie są ich zdaniem najważniejsze problemy mieszkańców miasta. W żadnej z przeprowadzonych edycji badania problem bezpieczeństwa nie wysunął się w odpowiedziach respondentów na pierwszy plan. Okazało się, że krakowianom doskwierają przede wszystkim problemy z ruchem drogowym i komunikacją w mieście. Stopniowo, na przestrzeni kolejnych edycji badań „Bezpieczeństwo w Krakowie” w coraz większym stopniu mieszkańcy zwracali jednak uwagę na problem zanieczyszczenia powietrza (w kwietniu i we wrześniu 2016 roku była to najczęściej wskazywana odpowiedź).

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

Choć w 2008 r. w Krakowie liczba wypadków i kolizji drogowych zaczęła spadać, a od kilku lat utrzymuje się na dość stabilnym poziomie, w dalszym ciągu jest to obszar mający sporą przestrzeń do działań naprawczych. Tym bardziej, że od czasów rozpoczęcia realizacji

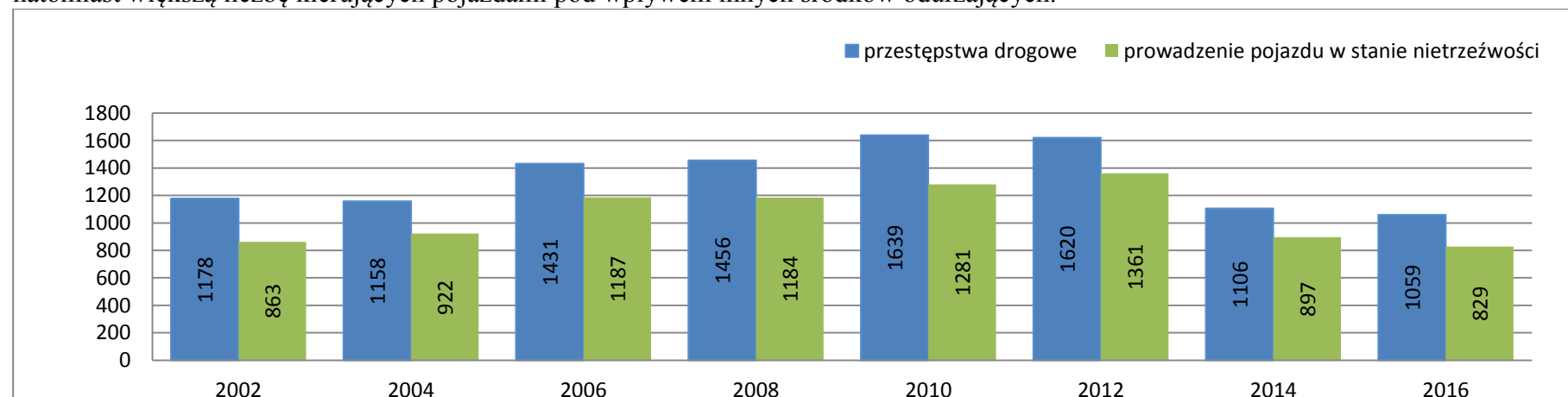
¹² Ocenę skrajnie i umiarkowanie pozytywne analizowane łącznie.

poprzedniego programu „Bezpieczny Kraków” liczba samochodów w mieście wzrosła niemal dwukrotnie¹³. W 2016 r. na terenie Krakowa odnotowano 1162 wypadków drogowych oraz 8 376 kolizji drogowych.

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
wypadki drogowe	1577	1490	1426	1437	1416	1374	1414	1409	1362	1284	1200	1219	1158	1065	1137	1138	1162
zabici	33	39	38	31	30	39	41	50	36	48	22	40	27	12	14	15	15
ranni	1942	1788	1701	1695	1622	1621	1654	1659	1625	1509	1358	1375	1323	1186	1279	1257	1298
kolizje drogowe	9751	9595	9231	8982	9235	9627	9081	8259	8995	9674	11296	8657	7451	8331	7970	8286	8376

Tabela 2 Zdarzenia drogowe w Krakowie w latach 2000-2016

Ubiegły rok był pierwszym od roku 2012, w którym odnotowano spadek liczby nietrzeźwych kierujących. W roku 2013 stwierdzono 2128 takich przypadków, w roku 2014 – 2283, w 2015 roku 2323, a w 2016 r. o 307 mniej przypadków w stosunku do poprzedniego roku. Ujawniono natomiast większą liczbę kierujących pojazdami pod wpływem innych środków odurzających.

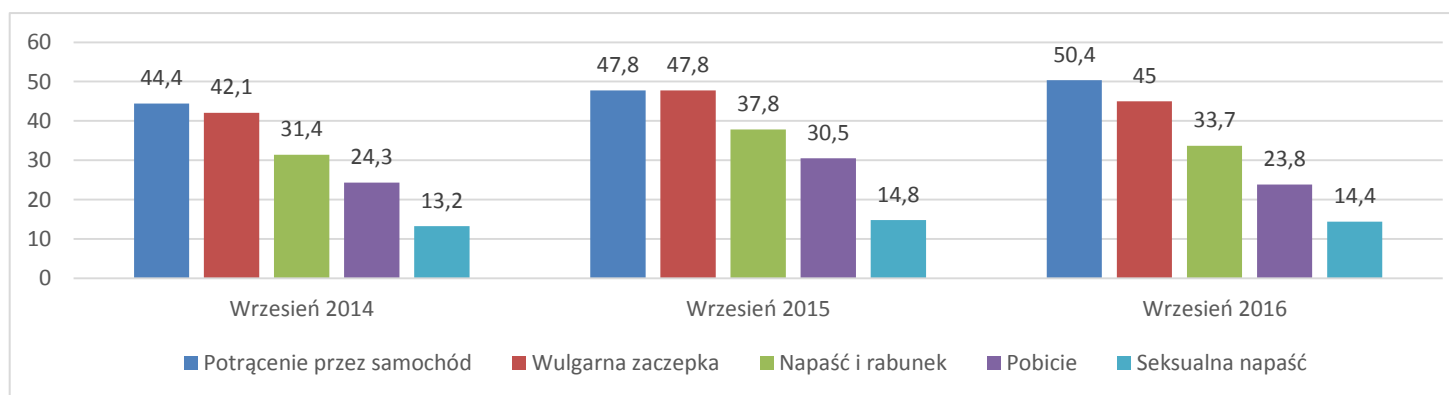
Wykres 5. Przestępstwa drogowe stwierdzone w Krakowie w latach 2002-2016

¹³ W roku 2000 w Krakowie zarejestrowanych było 302800 pojazdów a w 2016 r. – 567201. W 2016 r. na 1000 mieszkańców przypadały 744 pojazdy zarejestrowane wobec 399 w 2000 r.

W roku 2013 śmierć w wyniku zdarzeń drogowych poniosło 12 osób, w 2014 roku – 14, a w roku 2015 i 2016 po 15 osób. Jak pokazują dane z raportu Komisji Europejskiej opracowane w Polskim Obserwatorium Ruchu Drogowego Polska znajduje się na niechlubnym pierwszym miejscu wśród 21 porównywanych krajów europejskich pod względem wskaźnika zabitych w wypadkach drogowych¹⁴. Choć Kraków nie wyróżnia się szczególnie dużą liczbą ofiar na tle innych miast, należy zrobić wszystko, aby liczbę ofiar zminimalizować. Podobny postulat dotyczy również osób rannych w wypadkach. W 2016 r. w wyniku wypadków drogowych rannych zostało 1 298 osób (2015 r. – 1 257; 2014 r. – 1 279; 2013 r. – 1186).

Jak wynika z badań poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, jest ono silnie powiązane z problemami w ruchu drogowym. Respondentów proszono o ocenę prawdopodobieństwa doświadczenia kilku zdarzeń wymierzonych w ich zdrowie, cześć i wolność seksualną. Krakowianie niezmiennie za najbardziej prawdopodobne uznają potrącenie przez samochód (Wykres 6). Co więcej, w ostatniej edycji badań odnotowano w tym zakresie największy odsetek respondentów w historii dotychczasowych pomiarów.

Wykres 1 Ocena szacowanego prawdopodobieństwa wiktymizacji w latach 2014-2016

W badaniach respondenci, którzy deklarują występowanie w ich okolicy miejsc szczególnie niebezpiecznych mają również możliwość wskazania tych miejsc¹⁵. Bardzo często respondenci spontanicznie wskazują również przyczyny, dla których ich zdaniem dane miejsce jest niebezpieczne. Analiza udzielonych odpowiedzi wskazuje, że jedną z najczęściej wskazywanych przyczyn wskazań są właśnie zagrożenie drogowe. Respondenci zwracali uwagę na takie problemy jak np. niebezpiecznie jeżdżący kierowcy, zła organizacja ruchu, brak sygnalizacji na przejściu, słabo widoczne przejście, zły przebieg ścieżek rowerowych, wypadki itp.

Z uwagi na powyższe przyczyny jednym z głównych obszarów, który zdecydowano się objąć działaniami w ramach programu, jest bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Ponieważ większość działań centralnych i lokalnych dotyczących tego zagadnienia odnosi się do

¹⁴ Dane Komisji Europejskiej, DG MOVE baza CARE opracowane w Polskim Obserwatorium Ruchu Drogowego (POBR) ITS. Przywołane za: Biuro Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji, *Wypadki drogowe w Polsce w 2016 r.*, Warszawa 2017, <http://statystyka.policja.pl/st/ruch-drogowy/76562,Wypadki-drogowe-raporty-roczne.html>, s. 86.

¹⁵ Szczegółowy wykaz takich miejsc z podziałem na dzielnice administracyjne Krakowa znajduje się w aneksach dołączonych do raportów z kolejnych edycji badania.

kierowców, program ukierunkowano przede wszystkim – choć niewyłącznie – na tzw. niechronionych uczestników ruchu (pieszych i rowerzystów). Było to uzasadnione nie tylko intencją niepowielania realizowanych już działań, ale również względami merytorycznymi. Jak pokazują dane statystyczne w 2016 roku ujawniono znaczący wzrost wykroczeń popełnianych przez kierujących wobec pieszych – z 736 w 2013 roku do 7 843 w roku ubiegłym. Liczba wykroczeń popełnianych przez pieszych w 2016 roku była wprawdzie mniejsza niż w roku 2015 – odpowiednio 18 755 i 14 647, ale w dalszym ciągu jest to ogromna liczba sytuacji, które potencjalnie mogły skutkować poważnym zdarzeniem drogowym. Konieczne jest zatem podjęcie działań, które pozwoli na ograniczenie tego typu zachowań.

Przeciwdziałanie agresji i przemocy w szkole

W 2015 r. Instytut Badań Edukacyjnych opublikował obszerny raport z badań dotyczących zjawiska agresji rówieśniczej i przemocy w szkole. Główne wnioski z badań można podsumować następująco:

- większość uczniów w polskich szkołach doświadcza szeroko rozumianej agresji ze strony kolegów i koleżanek (przynajmniej raz na jakiś czas);
- przeważają działania w sferze relacyjnej i słownej, rzadsza jest agresja fizyczna, te pierwsze jednak uczniowie uznają za najbardziej dotkliwe;
- około jedna trzecia uczniów doświadcza w ciągu miesiąca co najmniej kilku agresywnych zachowań kolegów, natomiast ok. jedna dziesiąta pada ofiarą dręczenia;
- dręczone dzieci zwykle ograniczają swą reakcję do różnego rodzaju zachowań unikowych, np. lekceważenia czy omijania sprawców; bardzo rzadko natomiast zwracają się o pomoc do nauczycieli;
- wbrew obiegowym opiniom problem przemocy rówieśniczej nie dotyczy w największej mierze gimnazjów, lecz uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej, najrzadziej natomiast występuje w liceach¹⁶.

Wbrew powtarzanym raz po raz doniesieniom medialnym o narastającej fali przemocy w polskich szkołach, badania wskazują na niewielką, ale systematyczną tendencję spadkową w tym zakresie¹⁷. Niemniej według raportu Najwyższej Izby Kontroli jeden na jedenastu uczniów jest ofiarą dręczenia szkolnego, w tym co dziesiąty chłopiec i co piętnasta dziewczyna¹⁸.

Co więcej, agresja rówieśnicza przybiera nowe formy, które wymagają sięgnięcia po inne niż dotychczas stosowane środki zaradcze. Chodzi tu przede wszystkim o tzw. cyberprzemoc (*cyberbullying*), czyli przejawy agresji dokonywanej za pośrednictwem mediów elektronicznych.

---

¹⁶ J. Przewłocka, *Bezpieczeństwo uczniów i klimat społeczny w polskich szkołach*, Warszawa 2015, link: <http://www.ibe.edu.pl/pl/o-instytucie/aktualnosci/525-przemoc-w-polskiej-szkole>, s. 5-6. Przegląd polskich i zagranicznych badań na temat przemocy w szkole zawiera: Agata Komendant-Brodowska, *Agresja i przemoc szkolna. Raport o stanie badań*, Warszawa 2014, link: <http://www.ibe.edu.pl/pl/o-instytucie/aktualnosci/525-przemoc-w-polskiej-szkole>.

¹⁷ A. Komendant-Brodowska, *Agresja...*, s. 35 i n. Podobnie: A. Giza-Poleszczuk, A. Komendant-Brodowska, A. Baczko-Dombi, *Przemoc w szkole 2011. Raport z badań*, Warszawa 2011, <http://www.szkolabezprzemocy.pl/1391,przemoc-w-szkole-maj-2011>, s. 30-31.

¹⁸ Najwyższa Izba Kontroli, *Przeciwdziałanie zjawiskom patologii wśród dzieci i młodzieży szkolnej*, informacja o wynikach kontroli, 2014, link: <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/nik-o-zapobieganiu-patologiom-w-szkolach.html>, s. 38.

Z przeprowadzonych w 2015 r. z uczniami szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych wywiadów pogłębionych wynika, że podstawowym medium cyberprzemocy są media społecznościowe. Tymczasem – jak pokazują badania ankietowe przeprowadzone wśród uczniów krakowskich szkół – 74% gimnazjalistek i 54% gimnazjalistów przyznaje się do codziennego korzystania z portali społecznościowych (z czego ok. 1/3 spędza tam ponad 4 godziny dziennie). Jeszcze częściej portale te odwiedzają dziewczęta (78%) i chłopcy (72%) ze szkół średnich¹⁹. Przemoc wyrządzona w przestrzeni wirtualnej ma zatem zasięg ogromny.

Warto przy tym zwrócić uwagę, że często jest to przestrzeń pozostająca poza kontrolą nauczycieli i wychowawców. W ankiecie przeprowadzonej na reprezentatywnej próbie polskich nauczycieli przez Instytut Badań Edukacyjnych ujawniono, że – w zależności od formy cyberprzemocy – od 30% do prawie 60% wychowawców nie potrafiło stwierdzić, czy do tego typu zachowań w ogóle w szkole dochodzi²⁰. Co ważne, wielu nauczycieli nie ma pełnego przekonania o własnej kompetencji w zakresie radzenia sobie z problemem agresji w szkole – tylko co piąty ocenił, że jego wiedza i umiejętności związane z tym zagadnieniem są całkowicie wystarczające²¹.

Wydaje się, że wskazane wyżej argumenty dostatecznie uzasadniają potrzebę podjęcia w ramach programu „Bezpieczny Kraków” działań na rzecz przeciwdziałania i ograniczania agresji rówieśniczej. Warto jednak wspomnieć o jeszcze jednym problemie. Badania przeprowadzone w polskich szkołach pokazują, że uczniowie będący świadkami agresji wobec swoich rówieśników zwykle zachowują się biernie (ok. połowa gimnazjalistów i uczniów szkół średnich). Tylko ok. 30-40% uczniów deklaruowało aktywne przeciwdziałanie przemocy (więcej w gimnazjach niż w szkołach średnich). Podobny odsetek przyznał się natomiast to wspierania agresora (poprzez śmiech, znacznie rzadziej przez przyłączenie się do dręczenia)²². Tymczasem specjaliści z zakresu przeciwdziałania przemocy rówieśniczej podkreślają bardzo duże znaczenie reakcji świadków ataku dla eskalacji działań agresora lub ich zaprzestania bądź ograniczenia²³. Stąd potrzeba kształtowania już od najmłodszych lat w uczniach empatii i prospołecznych postaw, co może mieć przełożenie na gotowość do udzielania pomocy w dorosłym życiu. Jedną z metod kształtowania takich nastawień może stanowić wdrażanie mediacji rówieśniczych.

Wzmacnianie postaw prospołecznych

Kształtowanie solidarności społecznej, gotowości do reagowania na zagrożenie oraz poczucia odpowiedzialności za najbliższe otoczenie wiąże się nie tylko z tak oczywistymi korzyściami, jak uratowanie osoby znajdującej się w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia czy stawanie w obronie ofiar przemocy. To również inwestycja w jakość życia mieszkańców. Od wielu lat socjologowie, obserwujący zmiany relacji w społecznościach wielkomiejskich, podkreślają rolę odbudowy lokalnych wspólnot dla poprawy indywidualnej satysfakcji z życia jednostek. Dostrzegają ich znaczenie we wzmacnianiu ogólnego poczucia bezpieczeństwa wobec towarzyszących nam na co dzień różnorodnych niepokojów i obaw o przyszłość. Co więcej, za jedną z podstawowych przyczyn strachu przed przestępczością uznaje się właśnie rozpad więzi społecznych we wspólnotach sąsiedzkich i związane z tym osłabienie możliwości sprawowania naturalnej kontroli przed przestępczością przez

¹⁹ Miejskie Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie, *Styl życia, używanie substancji psychoaktywnych, zachowania ryzykowne oraz postawy wobec używania substancji psychoaktywnych w grupie uczniów krakowskich szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych*, raport z badań ankietowych przeprowadzonych w roku szkolnym 2015/2016, Kraków 2016, s. 147-149.

²⁰ J. Przewłocka, *Bezpieczeństwo...*, 48-51.

²¹ Tamże, s. 57.

²² Tamże, s. 48-50.

²³ A. Komendant-Brodowska, *Agresja...*, s. 13-15.

mieszkańców. Jego oznaką może być m.in. zaniepokojenie mieszkańców przejawami społecznej dezorganizacji (takimi jak np. wałęsająca się młodzież, wandalizm), brak lub niedostateczne zainteresowanie problemami wspólnoty ze strony władz lokalnych lub samych mieszkańców oraz fizyczne oznaki nieporządku (zaniedbane budynki, śmieci itp.). Same zmiany jednak, nawet znaczące, nie muszą w sposób nieuchronny powodować strachu. Fundamentalne znaczenie ma tu bowiem ocena zdolności wspólnoty do stawienia czoła negatywnym skutkom społecznych zachowań i do regulacji zachowań jej członków. Stąd jednym z celów wszelkich strategii nakierowanych na podnoszenie poczucia bezpieczeństwa powinno być wzmacnianie więzi społecznych oraz zaangażowanie mieszkańców w działania prewencyjne i pomocowe. „Wyzwaniem stojącym przed podmiotami zaangażowanymi w redukcję strachu przed przestępczością jest uczynienie z niego problemu kolektywnego i zjednoczenie jednostek we wspólnotę go zwalczającą”²⁴.

Relacje sąsiedzkie

Kapitał społeczny warunkujący skuteczne zapobieganie przestępczości oraz radzenie sobie z jej konsekwencjami jest ściśle uzależniony od wzajemnego zaufania sąsiadów oraz ilości i jakości łączących ich relacji. Tymczasem badania Centrum Badań Opinii Społecznej na temat relacji sąsiedzkich Polaków pokazują, że większość z nich zachowuje dystans wobec swoich sąsiadów – 58% respondentów zgodziło się ze stwierdzeniem „Staram się tak postępować, by nikt z sąsiadów nie miał do mnie pretensji, ale trzymam się od nich na odległość”²⁵. Dominują stosunki poprawne, ale niezbyt bliskie, często ograniczające się do kontaktów grzecznościowych, tj. przywitania się z napotkanymi sąsiadami. Jak dowodzą wyniki analizy, 83% Polaków utrzymuje wyłącznie tego rodzaju kontakty przynajmniej z niektórymi sąsiadami, zaś co trzeci (30%) deklaruje, że ten typ relacji dotyczy jego kontaktów z większością sąsiadów. W miastach powyżej 500 tys. mieszkańców odsetek ten jest jeszcze wyższy (40%)²⁶.

Wydaje się, że podobne właściwości mają relacje sąsiedzkie w Krakowie. W ramach badań sondażowych *Barometr Krakowski* z 2016 roku starano się sprawdzić kondycję wspólnot lokalnych. Podobnie jak w badaniu na próbie ogólnopolskiej zdecydowanie przeważały odpowiedzi wskazujące na relacje konwencjonalne (por. Wykres 7). Tylko 38% badanych ma sąsiadów, z którymi utrzymuje bliższe stosunki towarzyskie²⁷.

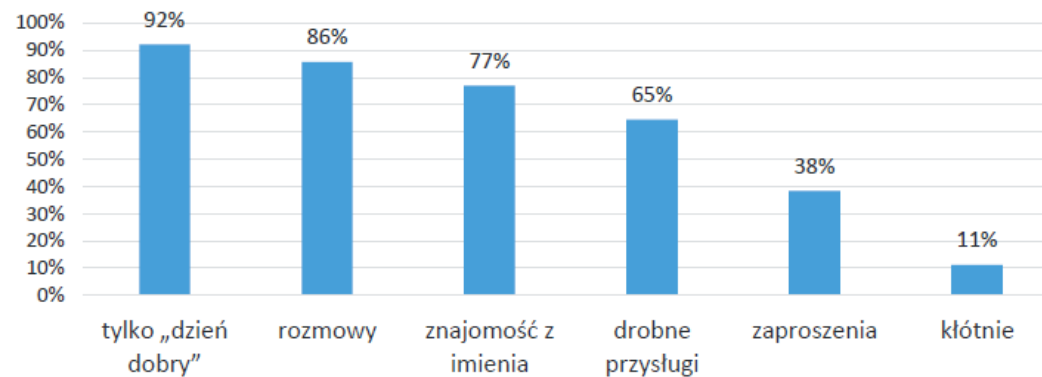
---

²⁴ M. Enders, Ch.J. Jennett, M. Tulloch, *Revisiting fear of crime in Bondi and Marrickville: sense of community and perceptions of safety* [w:] M. Lee, S. Farrall (red.), *Fear of Crime. Critical Voices in an Age of Anxiety*, Routledge–Cavendish, Londyn - Nowy Jork 2009, s. 203.

²⁵ Centrum Badań Opinii Społecznej, *Kontakty z sąsiadami i inne więzi społeczne*, lipiec 2012, Warszawa, http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2012/K_093_12.PDF, s. 1-2.

²⁶ Tamże, s. 2-3.

²⁷ M.A. Chrzanowski, A. Strzebońska, *Diagnoza krakowskich dzielnic. Potencjały i wyzwania rozwojowe*, <http://barometrkrakowski.pl/wp-content/uploads/2017/03/Diagnoza-Dzielnicy-Krakowa.-Raport-badawczy.pdf>, Kraków 2016 s. 50. Choć nie jest to zapewne wynik, który charakteryzowałby zintegrowaną wspólnotę lokalną, trzeba zwrócić uwagę, że jest on niemal dwukrotnie wyższy od tego dla miast powyżej 500 tys. mieszkańców, w badaniach na próbie ogólnopolskiej przedstawionych powyżej (21%). Badania te jednak, co również należy mieć na względzie, pochodziły z różnych okresów (krakowskie – 2016 r., ogólnopolskie – 2012 r.) i nieco inna była stosowana w nich metodologia badawcza.

Wykres 7. Stosunki sąsiedzkie mieszkańców Krakowa (2016 r.)²⁸

Sprawdzono również poziom zaufania, jakim respondenci darzą sąsiadów. Okazał się on zaskakująco wysoki, biorąc pod uwagę powierzchowność relacji łączących większość z nich. Aż 65% badanych przyznało, że ufa swoim sąsiadom.

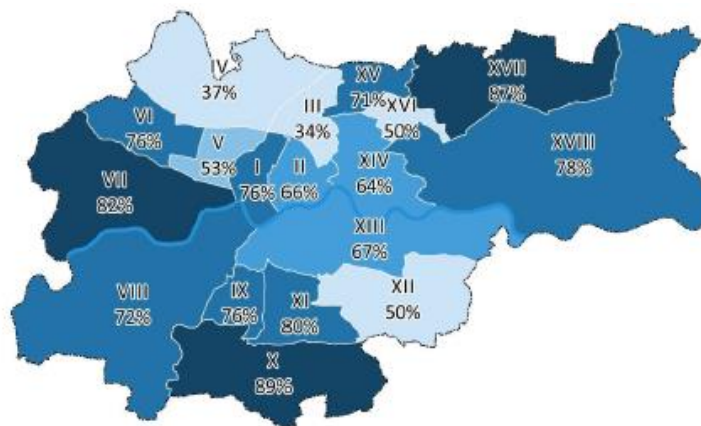
Wykres 8. Zaufanie mieszkańców Krakowa do sąsiadów (2016 r.)²⁹

Mieszkańcy Dzielnicy X (89%), XVII (87%) oraz VII (82%) najczęściej deklarowali zaufanie do sąsiadów. Ich również charakteryzowały najściślejsze relacje sąsiedzkie. Autorzy badań zwrócili również uwagę, że „najniższe odsetki odpowiedzi pozytywnych odnotowano w dzielnicach, w których znajdują się wielkie zespoły mieszkaniowe (Prądnik Czerwony, Prądnik Biały, Bieńczyce, Bieżanów-Prokocim)”³⁰.

²⁸ Tamże, s. 50.

²⁹ Tamże, s. 52.

³⁰ Tamże.

Rysunek 3. Zaufanie mieszkańców poszczególnych dzielnic Krakowa do sąsiadów (2016 r.)³¹

Gotowość do niesienia pomocy

W jaki sposób przedstawia się gotowość obywateli do niesienia pomocy potrzebującym? Raport na temat dobroczynności Polaków wskazuje, że w 2015 r. zdecydowana większość z nich (78%) starała się w jakiś sposób pomagać osobom potrzebującym w ciągu roku poprzedzającego badanie. W większości wypadków było to jednak zaangażowanie bierne. „Prawie dwie trzecie (64%) co najmniej raz przekazało pieniądze na cele dobroczynne, ponad połowa (58%) udzieliła pomocy rzeczowej, np. przekazując potrzebującym ubrania lub książki, a mniej więcej co szósty dorosły Polak (16%) przynajmniej raz bezinteresownie przeznaczył na cele charytatywne własną pracę lub usługi”³².

Z innych badań wynika, że jedynie co piąty (20%) pracował bezinteresownie na rzecz swojego środowiska, kościoła, osiedla, wsi, miasta lub osób potrzebujących. Natomiast zdecydowana większość (80%) nie podejmowała takich działań. Tylko 6% badanych wskazała na regularną aktywność w ramach wolontariatu³³. W obliczu tych danych, potrzeba stymulowania lokalnej aktywności mieszkańców staje się ważnym celem społecznym. Potrzebę taką potwierdzają także drastyczne przykłady nieudzielania pomocy, nagłaśniane co jakiś czas w Krakowie.

Są jednak obszary, w których sama gotowość do niesienia pomocy nie wystarcza, bowiem potrzebne są jeszcze co najmniej elementarne umiejętności. Ważki z uwagi na powagę konsekwencji problem (nie)udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej nie był niestety w ostatnich latach przedmiotem reprezentatywnych badań krajowych. Ostatni raport na ten temat z analiz przeprowadzonych przez TNS OBOP w roku 2003, że większość badanych ocenia swoje umiejętności w zakresie pierwszej pomocy jako niewystarczające (54%)³⁴. Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat podjęto wiele ogólnopolskich i lokalnych inicjatyw, które zmierzały do poprawy sytuacji. Częstkowe badania prowadzone w ramach wyodrębnionych lokalnie lub wiekowo populacji mogą, przynajmniej orientacyjnie, świadczyć o pozytywnych zmianach

³¹ Tamże.

³² Centrum Badań Opinii Społecznej, *Dobroczynność w Polsce*, komunikat z badań, marzec 2016, Warszawa, http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2016/K_040_16.PDF, s. 6.

³³ Centrum Badań Opinii Społecznej, *Potencjał...*, s. 10.

³⁴ TNS OBOP, *Gotowość i umiejętności Polaków w zakresie udzielania pierwszej pomocy*, lipiec 2003, Warszawa, link: http://tnsglobal.pl/archiv_files/079-03.pdf, s. 2.

w tym zakresie³⁵. W dalszym ciągu jednak potrzeba działań poszerzających oraz aktualizujących wiedzę obywateli, praktycznego treningu nabytych umiejętności oraz propagujących przełamywanie obaw przed działaniami ratowniczymi.

Ze wszystkich powyższych względów jeden z obszarów szczegółowych programu „Bezpieczny Kraków” jest wzmacnianie wśród mieszkańców Krakowa gotowości do udzielania różnorodnej pomocy poprzez informowanie ich o sposobie, w jaki w danej sytuacji należy udzielić pomocy oraz wzmacnianie w nich poczucia bycia zobowiązanym do niesienia pomocy w przypadku, gdy jest ona potrzebna. Chodzi tu o edukację na temat sposobów reagowania na zagrożenia oraz radzenia sobie z zagrożeniami, rozwijanie postaw prospołecznych oraz budowanie wśród mieszkańców poczucia wspólnoty.

Bezpieczna przestrzeń

Dążenie do tworzenia zintegrowanych i aktywnych wspólnot lokalnych to również jeden z celów koncepcji nazywanej zapobieganiem przestępczości przez kształtowanie przestrzeni (ang. *Crime Prevention Through Environmental Design*; CPTED). CPTED jest rozwijaną od lat 60. ubiegłego wieku, interdyscyplinarną strategią prewencji kryminalnej o naukowo potwierdzonej skuteczności. Opiera się na założeniu, że prawidłowo ukształtowania przestrzeń architektoniczna (tj. sprzyjająca zacieśnianiu więzi między mieszkańcami oraz zwiększająca prawdopodobieństwo ujawnienia przestępstwa, a w konsekwencji jego sprawcy) oraz odpowiednio do niej dobrane aktywności społeczne, w sposób znaczący wpływają na poziom bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa użytkowników tejże przestrzeni.

CPTED nie stanowi nieprzetestowanej nowości, a powszechnie stosowane narzędzie polityki bezpieczeństwa w wielu krajach (np. Holandia, Belgia, Wielka Brytania, RFN, Australia, USA). Prewencja przestrzenna wykorzystywana jest także w celu ochrony szkół i ich użytkowników. Przykładem jej stosowalności i potwierdzonej skuteczności w tym zakresie, niech będzie dokument *New Schools 2014*, opracowany i wydany przez brytyjskie Stowarzyszenie Komendantów Policji (*Association of Chief Police Officers*), w ramach flagowego programu prewencyjnego policji brytyjskiej *Secured by Design* (Zabezpieczone, lub Chronione przez Design) i stanowiącego oficjalną inicjatywę w tym, krytycznie ważnym, obszarze.

Podstawą skutecznego programu prewencyjnego jest pozyskanie i współpracowanie z osobami, grupami i organizacjami, na których program ma wpływać. Jest to tym bardziej istotne, gdy postulowane rozwiązanie jest raczej nieznaną ogółowi ludzi zamieszkujących Kraków. Nie można liczyć na niezbędną partycypację mieszkańców i innych ważnych aktorów na scenie bezpieczeństwa lokalnego bez odpowiedniej promocji i systemu dystrybucji informacji o CPTED. Tym bardziej, gdy weźmiemy pod uwagę fakt, że CPTED najlepiej i najskuteczniej działa, że inicjatywy zmiany wychodzą od mieszkańców i ich wspólnot. Stąd też tak mocny nacisk na edukowanie szerokiej rzeczy odbiorców w tym zakresie i promowanie CPTED w Krakowie. Równie istotne jest zorganizowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, studentami (co szczególnie ważne w mieście o tak bogatych tradycjach akademickich i sile tkwiącej w tej wspólnocie), aktywistami miejskimi oraz stworzenie wolontariatu działającego na rzecz kształtowania bezpiecznych przestrzeni w Krakowie.

---

³⁵ Por. np. E. Chemperek, M. Goniewicz, A. Włoszczak-Szubzda, M. Wac-Górczyńska, G. Nowicki, A. Mikuła-Mazurkiewicz, *Poziom wiedzy uczniów szkół ponadgimnazjalnych i studentów w zakresie pierwszej pomocy*, Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu 2011, Tom 17, Nr 4, 174-179; R. Czyż, *Badania nad czynnikami mogącymi mieć wpływ na udzielanie pierwszej pomocy osobie leżącej w miejscu publicznym*, Journal of Education, Health and Sport 2016, Vol. 6, No 3, s. 159-172; R. Patryn, M. Żyśko, M. Sobczyńska, *Analiza poziomu wiedzy i znajomości prawa dotyczącego zasad udzielania pierwszej pomocy wśród grupy aktywnych kierowców województwa lubelskiego*, Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu 2012, Tom 18, Nr 4, s. 324-329.

Działaniom planistycznym, architektonicznym i edukacyjnym towarzyszyć powinno również wzmacnianie kapitału społecznego. Celem jest budowanie zaangażowanej społeczności charakteryzującej się silnym poczuciem przynależności i „właścicielską troską”. Dąży się do tego poprzez przekazanie części odpowiedzialności za organizację życia w ręce grup sąsiedzkich/wspólnot mieszkańców, promowanie wydarzeń kulturalnych z udziałem lokalnych artystów, organizowanie pikników rodzinnych, festynów oraz takie kształtowanie przestrzeni, aby zaistnieć mogły naturalne mechanizmy obronne.

Najnowszym trendem w ramach CPTED jest łączenie idei kształtowania bezpiecznych przestrzeni z nowoczesnymi technologiami oraz współczesnymi, zrównoważonymi i globalnymi w skali miasta politykami zarządzania. Rozważania te są często zbieżne z toczącą się dyskusją o miastach inteligentnych, „zielonych”, odpornych czy obywatelskich. Postuluje się tu m.in. tworzenie infrastruktury sieciowych umożliwiających komunikowanie się z współmieszkańcami domu, osiedla, dzielnicy i miasta, ale także dających możliwość pozyskiwania potrzebnych informacji i partycypację w zarządzaniu nim. Ponadto, kładzie się nacisk na innowacyjne rozwiązania praktyczne w przestrzeni miejskiej, np. miejskie meble niemożliwe do zniszczenia, ściany z materiałów olefobowych zabezpieczających przed brudem i graffiti; tworzenie aplikacji e-partycypacyjnych oferujących mieszkańcom dostęp do informacji lokalnych oraz tworzących wirtualną przestrzeń do dyskusowania i rozwiązywania konfliktów. Postulowane dla Krakowa rozwiązania będą także wprost wykorzystywać potencjał rozwijanego miejskiego systemu monitoringu.

Nie należy utożsamiać strategii kształtowania bezpiecznych przestrzeni z szkodliwym trendem budowy osiedli zamkniętych, które sztucznie dzielą miejską przestrzeń i jej mieszkańców. CPTED jest alternatywą dla grodzonych osiedli-twierdz i wysokich betonowych murów. Może też służyć, jako wzmocnienie obserwacji prowadzonej z wykorzystaniem systemu monitoringu wizyjnego lub zastąpić ją tam, gdzie taka obserwacja jest niemożliwa lub niecelowa. Rozwiązania promowane przez CPTED są bardziej naturalne, zdecydowanie mniej inwazyjne i opierają się na zasadzie partycypacji mieszkańców w procesy związane z bezpieczeństwem w mieście, w którym żyją i pracują, wykorzystaniu zdobyczy najnowszych technologii, jak również, odpowiednio dobraną do miejsca polityką zarządzania. Co więcej wprowadzanie zasad CPTED w Krakowie odbywać się będzie we ścisłej współpracy z agendami miejskimi (w szczególności Referatem ds. Rewitalizacji, Zarządem Zieleni Miejskiej, Zarządem Infrastruktury Komunalnej i Transportu, Wydziałem Edukacji), a same cele i działania uzupełniają i harmonizują się z innymi działaniami w ramach Bezpiecznego Krakowa (jak chociażby, poprawy bezpieczeństwa w szkołach, poprawy bezpieczeństwa infrastrukturalnego związanego z transportem, czy budowy zaangażowanego i skorego do pomocy społeczeństwa).

Zbudowanie kompleksowego systemu diagnozy bezpieczeństwa

Każdy fragment przestrzeni miejskiej tworzy odrębne mikrośrodowisko różniące się statusem społecznym i ekonomicznym osób tam zamieszkujących i przebywających, poziomem formalnej i nieformalnej kontroli społecznej, stopniem społecznej spójności, układem architektonicznym oraz przestrzennym czy częstotliwością występowania oznak nieporządku. To zaś może korelować z większą lub mniejszą podatnością na problemy związane z przestępczością i zakłócaniem porządku publicznego. Tzw. *hot spots*, czyli miejsca, w których występuje podwyższone natężenie przestępczości mogą koncentrować w sobie nawet połowę wszystkich zdarzeń kryminalnych popełnianych na danym terenie. Wiele problemów z przestępczością mogłoby być rozwiązywanych sprawniej i bardziej skutecznie, gdyby skupiono się właśnie na tych miejscach.

Rozwój technologii dostarczył narzędzi pozwalających precyzyjnie wyznaczać obszary wymagające szczególnej uwagi służb i instytucji odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa. Rozwijana od kilkadziesiąt lat technologia tworzenia map przestępczości (*crime mapping*) pozwala zracjonalizować siły i środki tych jednostek, poprzez kierowanie ich w miejsca faktycznie wymagające interwencji, a samą reakcję dostosować do zjawisk stanowiących główny problem na danym obszarze. Obecne rozwiązania technologiczne pozwalają nie tylko na wykrycie istniejących miejsc szczególnie niebezpiecznych, ale również przewidywanie, gdzie mogą pojawić się nowe. Szeroko udokumentowane doświadczenia zagraniczne dostarczają wszechstronnej wiedzy na temat optymalnego wykorzystania map zagrożeń.

Aby jednak móc w pełni korzystać z możliwości, jakie oferują współczesne mapy zagrożeń, trzeba zdawać sobie sprawę, że praca z nimi wymaga posiadania umiejętności specjalnych: biegłości w analizie statystycznej oraz co najmniej orientacji w zakresie kryminologii. Aby prawidłowo wskazać rzeczywiste punkty zapalne należy uwzględnić szereg czynników środowiskowych, które mogą wpływać na nawarstwianie się problemów z przestępczością w danym miejscu. Dopiero umiejętna interpretacja danych, podparta wiedzą kryminologiczną, pozwala właściwie dobrać jednostkę i metody analizy oraz nadać sens uzyskanym wynikom obliczeń.

Przede wszystkim wymaga zgromadzenia w jednym miejscu rozproszonych danych. Dotyczy to nie tylko najbardziej aktualnych danych na temat stwierdzonych przestępstw i wykroczeń. Obserwowanie przestrzennej dynamiki przestępczości wymaga bowiem wprowadzenia danych z lat wcześniejszych. Docelowo optymalne byłoby korzystanie z oprogramowania, które umożliwia bieżącą aktualizację danych wprowadzanych do wewnętrznych baz danych przez Policję, straż miejską lub inne podmioty. Warto rozważyć również możliwość pomiaru subiektywnego aspektu bezpieczeństwa mieszkańców i ustalenia korelacji pomiędzy poczuciem bezpieczeństwa obywateli a faktycznymi zagrożeniami na danym terenie. Warto też pamiętać o możliwości wykorzystania na mapie różnorodnych danych sondażowych. Na kolejne warstwy mapy zagrożeń konieczne jest wprowadzenie danych na temat czynników przestrzennych, środowiskowych oraz społeczno - ekonomicznych, które mogą być powiązane z koncentracją przestępstw i wykroczeń na danym terenie (zmiennych niezależnych w analizie). Bardzo przydatne mogą okazać się też dane, które pomagają dokonać trafnego wyznaczenia hot spots (np. na temat ruchu turystycznego, wzmożonego ruchu populacji³⁶) oraz danych dotyczących podejmowanych już innych działań w zakresie zapobiegania przestępczości (np. kamer monitoringu wizyjnego).

Mapa zagrożeń oraz wykonywana przy jej pomocy analiza hot spots to wszechstronna i funkcjonalna metoda diagnozy stanu bezpieczeństwa, zapewniająca szerokie spojrzenie na problem przestępczości jako lokalny problem społeczny. Może być wykorzystana celem zapewnienia koordynacji i integracji, będąc przydatnym narzędziem dla wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i inne problemy społeczne. Co więcej, jest to znakomite narzędzie analizy procesów, uwzględniające dynamiczny charakter zjawiska przestępczości i jego zmienność w czasie i przestrzeni, co umożliwia dostosowywanie reakcji stosownych podmiotów do zmieniających się potrzeb i warunków. To natomiast sprzyja ekonomice i efektywności działań Policji oraz innych instytucji i organizacji, które mogą alokować siły i środki wedle rzeczywistego zapotrzebowania.

Zebrane dotąd dane pozwalają ocenić stan bezpieczeństwa w Krakowie oraz poczucie bezpieczeństwa mieszkańców jako dobre. Jest to w dużej mierze zasługa intensywnej pracy służb i instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo. Częściowo jednak stan ten wynika

³⁶ Miejsca wzmózonego przepływu populacji to m.in. miejsca o dużym natężeniu ruchu turystycznego i ruchu mieszkańców (np. poranny i popołudniowy szczyt, trasy przemieszczania się komunikacją miejską z/do domu do/z pracy, centra dużych miast).

z ogólnych trendów spadkowych w przestępczości, które obserwujemy w Polsce od kilku lat, a które zależne są od licznych uwarunkowań społecznych i demograficznych.

Z tego względu konieczne jest podejmowanie ciągłych wysiłków, które pozwolą utrzymać dobry stan zastany i jeszcze go poprawić (a wraz z nim poziom satysfakcji z życia w mieście mieszkańców). Ponadto, fakt, że ogólny poziom bezpieczeństwa jest zadawalający nie znaczy, że nie istnieją obszary, które w których nadal poprawa sytuacji jest konieczna i wymaga zintensyfikowanych, innowacyjnych działań. Może to być uzasadnione różnymi względami, np. tym, że:

- natężenie niepożądanego zjawiska nadal jest zbyt duże w stosunku do oczekiwań lub wskaźników w innych miastach w kraju lub zagranicą (np. przemoc rówieśnicza);
- natężenie niepożądanego zjawiska nie jest bardzo duże, ale powaga jego konsekwencji lub uciążliwość poważnie wpływa na jakość życia mieszkańców (np. wypadki drogowe ze skutkiem śmiertelnym);
- pojawiły się nowe zagrożenia lub nieznane dotąd formy znanych zagrożeń, które wymagają zastosowania nowych strategii (np. cyberprzemoc);
- typ postaw wymagających zmiany wymaga nieustających oddziaływań na możliwie najszersze grupy odbiorców (kształtowanie postaw prospołecznych i współodpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i innych).

Od momentu uchwalenia poprzedniego programu „Bezpieczny Kraków” rozwinięto i zweryfikowano skuteczność wielu metod ograniczania przestępczości, co niewątpliwie warto zdyskontować na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców. To właśnie miasto i jego instytucje znakomicie nadają się na stymulatora i koordynatora inicjatyw integrujących działanie podmiotów centralnych i lokalnych oraz publicznych i prywatnych, a przez to zwiększać ich efektywność.

W celu zidentyfikowania obszarów bezpieczeństwa wymagających interwencji wykorzystano następujące źródła danych: dane statystyczne Policji i Straży Miejskiej Miasta Krakowa, mapa zagrożeń, raporty z badań poczucia bezpieczeństwa oraz innych badań społecznych, sugestie mieszkańców wyrażone podczas spotkań w dzielnicach. Dodatkowo zadbano o to, aby treść programu pozostawała w zgodzie z celami wyznaczonymi w ramach *Strategii rozwoju miasta Krakowa 2030*.

Zaktualizowany program poprawy bezpieczeństwa dla miasta Krakowa pn. „Bezpieczny Kraków” ma za zadanie utrzymać wypracowany przez lata, wysoki poziom bezpieczeństwa i porządku publicznego, a przede wszystkich sprostać wyzwaniom, jakie stawia rozwój społeczeństwa, infrastruktury oraz technologii, które niosą za sobą również negatywne konsekwencje w postaci nowych rodzajów zagrożeń i przestępstw. W trakcie prac nad aktualizacją wytypowano najbardziej newralgiczne obszary, które wymagają konkretnych działań i znajdują swoje odzwierciedlenie w poniższych celach szczegółowych oraz wskaźnikach ich realizacji:

Cel szczegółowy I: Zwiększanie poziomu kompetencji do udzielania pomocy w sytuacji zagrożenia:

Wskaźnik:

- poziom wiedzy z zakresu udzielania pierwszej pomocy wśród mieszkańców i osób przebywających na terenie Krakowa – (mierzony ankietami wśród uczestników szkoleń, poziom satysfakcji z wiedzy powinien być większy bądź równy 60%).

Cel szczegółowy II: Ograniczenie zjawiska agresji i przemocy w szkołach:

Wskaźnik:

- poziom bezpieczeństwa na terenie krakowskich szkół – (mierzony ankietami wśród uczniów i nauczycieli ze szkół objętych programem, poziom satysfakcji z poziomu bezpieczeństwa powinien być większy lub równy 60%).

Cel szczegółowy III: Zmniejszenie liczby ofiar wypadków drogowych wśród niechronionych uczestników ruchu:

Wskaźnik:

- poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym – (mierzony na podstawie badań opinii publicznej, poziom satysfakcji z bezpieczeństwa w ruchu drogowym powinien być większy lub równy 60%).

Cel szczegółowy IV: Stworzenie bezpiecznych przestrzeni w Krakowie:

Wskaźnik:

- poziom bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej – (mierzony na podstawie badań opinii publicznej, poziom satysfakcji z bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej pod względem zagospodarowania przestrzennego i ładu architektonicznego powinien być większy lub równy 60%).

Cel szczegółowy V: Zbudowanie kompleksowego systemu diagnozy obiektywnego i subiektywnego bezpieczeństwa mieszkańców:

Wskaźnik:

- poziom wiedzy o bezpieczeństwie i poczuciu bezpieczeństwa obywateli (mierzony na podstawie wywiadów jakościowych z pracownikami miejskich jednostek oraz instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny, poziom satysfakcji z wiedzy powinien być większy lub równy 60%).

Cel szczegółowy VI: Promocja programu wśród mieszkańców Krakowa oraz angażowanie społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych w jego realizację:

Wskaźnik:

- poziom znajomości programu „Bezpieczny Kraków” – (mierzony na podstawie badań opinii publicznej, rozpoznawalność programu docelowo powinna być na poziomie większym lub równym 5%).

IV. Założenia programu

Cele zasadniczy i szczegółowe są przedstawione zgodnie z kilkoma podstawowymi założeniami, wynikającymi z wiedzy naukowej (z socjologicznoprawnej oraz kryminologicznej) na temat tworzenia i stosowania programów bezpieczeństwa miast na świecie. Wybrane założenia są efektem studiów współczesnej literatury z zakresu bezpieczeństwa, w szczególności bezpieczeństwa w mieście oraz nauki o policji. W pewnym zakresie, co nieuchronne, stanowią też wyraz wartości uznanych za zasadnicze w zespole przygotowującym program. Taki wybór wynika z faktu, że ze względu na złożoność mechanizmów społecznych, z reguły nie można jednoznacznie określić związków między poszczególnymi typami celów albo między celem a służącymi jego realizacji środkami. Choć taki wybór wydaje się konieczny, to – dla rzetelności przedstawiania propozycji – jest on każdorazowo dogłębnie uzasadniany.

Przyjmuje się następujące założenia dla realizacji Programu:

- Zasady polityki bezpieczeństwa miasta powinny opierać się na interdyscyplinarnej, rzetelnej wiedzy (dowodach - *evidence-based policy*) poprzez (a) doskonalenie narzędzi służących systematycznej analizie zagrożeń w mieście, (b) implementację założeń strategii *problem-oriented policing*, czyli dążenia do rozwiązywania problemów zamiast ograniczania się do reakcji ad hoc (działania reaktywne), (c) stosowanie innowacyjnych, nowoczesnych metod osiągania celów, (d) stosowanie różnorodnych metod monitorowania wykonania zadań oraz ewaluacji ich efektów.
- Wybór metod działania powinien opierać się na łączeniu metod prewencji I stopnia (kierowanych do ogółu społeczeństwa oraz nastawionych na kształtowanie infrastruktury miasta) i II stopnia, kierowanej do konkretnych grup społecznych i osób szczególnie zagrożonych przestępczością lub innymi patologiami, potencjalnych sprawców (osób „w sytuacji pokusy”), jak też miejsc szczególnie zagrożonych.
- Zadania przyjęte w programie BK nie mogą ograniczać się do zadań ustawowych poszczególnych podmiotów uczestniczących w programie.
- Aby optymalnie wykorzystywać ich możliwości na czas trwania programu (trzy lata) należy zapewnić możliwości współpracy poszczególnych wykonawców z uczelniami w Krakowie.

V. Cele programu

Celem programu „Bezpieczny Kraków” jest poprawa bezpieczeństwa rozumiana jako poprawa obiektywnego bezpieczeństwa oraz poczucia bezpieczeństwa osób przebywających w Krakowie, a zatem przede wszystkim stałych mieszkańców, studentów oraz turystów.

Ten strategiczny cel będzie realizowany poprzez:

- zintegrowanie działań organów miasta, Policji, miejskich służb i straży, organizacji pozarządowych, uczelni oraz innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom obiektywnego i subiektywnego bezpieczeństwa;
- rozwijanie wiedzy i motywacji w zakresie właściwych reakcji na zagrożenia w mieście, zwłaszcza poprzez prowadzenie praktycznych warsztatów i szkoleń;
- kształtowanie kultury dialogu w społeczeństwie, która służy łagodzeniu konfliktów między różnymi grupami, promowaniu równości i przeciwdziałaniu mowie nienawiści, jak też gotowości do wzajemnej pomocy (np. rowerzyści i piesi, rówieśnicy, osoby starsze i młodzież);
- kształtowanie nowoczesnej infrastruktury (w ujęciu technologicznym, architektonicznym i organizacyjnym) służącej poprawie bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa:

tak, aby osiągnąć następujące cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I: Zwiększanie poziomu kompetencji do udzielania pomocy w sytuacji zagrożenia;

Cel szczegółowy II: Ograniczenie zjawiska agresji i przemocy w szkołach;

Cel szczegółowy III: Zmniejszenie liczby ofiar wypadków drogowych wśród niechronionych uczestników ruchu;

Cel szczegółowy IV: Stworzenie bezpiecznych przestrzeni w Krakowie;

Cel szczegółowy V: Zbudowanie kompleksowego systemu diagnozy obiektywnego i subiektywnego bezpieczeństwa mieszkańców;

Cel szczegółowy VI: Promocja programu wśród mieszkańców Krakowa oraz angażowanie społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych w jego realizację.

Powyższe cele szczegółowe zdefiniowano na podstawie diagnozy zagrożeń w mieście. Cele I – V na poziomie wykonawczym, natomiast cel VI na poziomie wspomagającym. W ramach każdego z celów szczegółowych sformułowano cele operacyjne.

V.A. Cele programu. Poziom wykonawczy.

Cel szczegółowy I: Zwiększanie poziomu kompetencji do udzielania pomocy w sytuacji zagrożenia

Poprzez:

- Edukowanie (rozpowszechnianie informacji oraz rozwijanie praktycznych umiejętności) na temat sposobów reagowania na zagrożenia.
- Rozwijanie motywacji do udzielania pomocy (postaw prospołecznych), stworzenie podstaw do dialogu potrzebujących i gotowych do pomocy.
- Wzmacnianie infrastruktury służącej udzielaniu pomocy.

Tak, aby:

Cel operacyjny 1: Podnieść poziomu adekwatnego reagowania na zagrożenia oraz rozwijać postawy prospołeczne (altruizm, poczucie współodpowiedzialności, zaangażowanie w działania edukacyjne obejmujące zagadnienia zagrożeń).

W tym celu należy podjąć następujące działania:

a) Zbudować Akademię Superbohaterów (Edukacja i promocja postaw w zakresie bezpieczeństwa miejskiego).

Proponowane metody:

- trening umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych zarówno indywidualnych jak i grupowych,
- rozwijanie kompetencji liderkich u osób mających predyspozycje w tym zakresie,
- organizacja szkoleń i wizyt studyjnych w instytucjach związanych z zapewnieniem niezakłóconego funkcjonowania infrastruktury miejskiej (Pogotowie Ratunkowe, Policja, Straż Pożarna, Straż Miejska, MPWiK, MPO, MPK, ZIKiT, SANEPID, obiekty sportowe, WBiZK (gminny, wojewódzki),
- edukacja w zakresie zagrożeń dla życia i zdrowia oraz bezpieczeństwa infrastruktury miejskiej,
- udostępnianie materiałów edukacyjnych, ćwiczeń i gier w ramach zajęć e-learningowych,
- bieżąca ocena postępów edukacyjnych uczestników w zakresie zagadnień służących realizacji celu,
- organizacja obozu szkoleniowego dla wyłonionych liderów,
- przygotowanie przez uczestników promocji programu, która skierowana będzie do rówieśników (zachęcająca do bezpiecznych zachowań i włączenia się w działanie),
- ułatwienie kontaktu pomiędzy uczestnikami programu, a podmiotami zewnętrznymi (w tym NGO's), w których mogą wykorzystać i rozwijać nabyte kompetencje.

Grupa docelowa:

- dzieci i młodzież – uczniowie szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych z terenu GMK³⁷,
- studenci krakowskich uczelni,
- organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie realizujących zadania w zakresie poprawy bezpieczeństwa w Krakowie.

Cel operacyjny 2: Rozpowszechniać wiedzę na temat statusu pokrzywdzonego i świadka w sprawach z zakresu kodeksu karnego i kodeksu wykroczeń

W tym celu należy podjąć następujące działania:

a) Realizacja działań edukacyjnych z zakresu praw i obowiązków pokrzywdzonego lub świadka w procesie karnym lub wykroczeniowym.

Proponowane metody:

- szkolenia warsztatowe z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych,
- wykłady kierowane do grupy docelowej, przekazujące informacje z zakresu Kodeksu Wykroczeń i Kodeksu Karnego, wykłady zakończone zostaną dyskusją lub burzą mózgów,
- interaktywne spoty reklamowe propagujące strony internetowe o charakterze prawnym umieszczane na stronach podmiotów oferujących bezpłatny dostęp do internetu,
- spoty wyświetlane na każdym urządzeniu interaktywnym obsługującym połączenia internetowe,
- spoty umieszczane będą na czas określony przez usługodawcę,
- konsultacje indywidualne prowadzone przez Policję dla wszystkich zainteresowanych osób z zakresu Kodeksu Wykroczeń i Kodeksu Karnego dot. praw i obowiązków świadka lub pokrzywdzonego.

Grupa docelowa:

- ogół dorosłych mieszkańców Krakowa³⁸ (w tym seniorów),
- dzieci i młodzież,
- studenci krakowskich uczelni,

---

³⁷ Działania w ramach Akademii Młodych Superbohaterów są skierowane bezpośrednio do dzieci i młodzieży, nie zaś do dzieci i młodzieży za pośrednictwem szkół (tzn. uczestnicy nie reprezentują swoich szkół, a decyzje o udziale w przedsięwzięciu podejmują samodzielnie).

³⁸ Mieszkaniec Krakowa – osoba na stałe mieszkająca na terenie miasta Krakowa.

- turyści przebywający na terenie Miasta Krakowa³⁹,
- przedstawiciele Policji (Zespół Prewencji Kryminalnej, Nietletnich i Patologii KMP w Krakowie).

b) Rozpowszechnianie wiedzy na temat właściwej reakcji w przypadku, gdy człowiek stanie się ofiarą lub świadkiem czynu zabronionego, wypadku lub kolizji. („Świadomy świadek”).

Proponowane metody:

- szkolenia warsztatowe z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych,
- wykłady kierowane do grup docelowych, przekazujące informacje z zakresu Kodeksu Wykroczeń i Kodeksu Karnego,
- wykłady zakończone zostaną dyskusją lub burzą mózgów,
- interaktywne spoty reklamowe propagujące strony www o charakterze prawnym umieszczane na stronach internetowych podmiotów oferujących bezpłatny dostęp do internetu,
- (spoty wyświetlane na każdym urządzeniu interaktywnym obsługującym połączenia internetowe, spoty umieszczane będą na czas określony przez usługodawcę,
- konsultacje indywidualne prowadzone przez Policję – w tym także policjantów ruchu drogowego, dla wszystkich zainteresowanych osób z zakresu Kodeksu wykroczeń i Kodeksu karnego dotyczące praw i obowiązków świadka lub pokrzywdzonego.

Grupa docelowa:

- ogół dorosłych mieszkańców Krakowa (w tym seniorów),
- dzieci i młodzież,
- studenci krakowskich uczelni
- turyści przebywający na terenie Miasta Krakowa,
- przedstawiciele Policji (Zespół Prewencji Kryminalnej, Nietletnich i Patologii KMP w Krakowie),
- policjanci Wydziału Ruchu Drogowego KMP w Krakowie.

---

³⁹ Turyści przebywający na terenie miasta Krakowa - osoby przebywające czasowo na terenie miasta Krakowa w celach wypoczynkowych, biznesowych oraz religijnych.

Cel operacyjny 3: Zwiększyć przeżywalność w przypadkach nagłego zatrzymania krążenia (NZK⁴⁰) poza szpitalem

W tym celu należy podjąć następujące działania:

a) Przeszkolenie mieszkańców Krakowa w zakresie udzielania pomocy przedmedycznej w przypadku NZK.

Proponowane metody:

- uruchomienie ogólnodostępnych, bezpłatnych szkoleń dla dorosłych mieszkańców Krakowa oraz młodzieży w zakresie BLS. (podstawowe zabiegi resuscytacyjne, ang. *Basic Life Support*),
- uruchomienie ogólnodostępnych, bezpłatnych szkoleń z zakresu KPP (kwalifikowana pierwsza pomoc) dla członków organizacji.

Grupa docelowa:

- mieszkańcy Krakowa w wieku od 15 roku życia,
- uczniowie szkół podstawowych i średnich oraz podopieczni przedszkoli,
- członkowie organizacji pozarządowych i innych podmiotów współpracujących z Miastem w zakresie poprawy bezpieczeństwa.

b) Utrzymywanie i rozbudowa Krakowskiej Sieci AED „Impuls Życia”.

Proponowane metody:

- utrzymywanie obecnie istniejących w ramach sieci „Impuls Życia” miejskich automatycznych defibrylatorów zewnętrznych,
- rozbudowa sieci „Impuls Życia” poprzez zwiększenie ilości defibrylatorów i zagęszczenie ich sieci w przestrzeni miejskiej,
- spełnienie zasady - AED w każdym radiowozie Straży Miejskiej oraz w pojazdach służbowych jednostek miejskich tj. ZIKiT, ZZM,
- promowanie montowania AED w prywatnych obiektach użyteczności publicznej jako standardu, oferowanie przez Miasto elementów jednolitego systemu identyfikacji wizualnej dla AED w Krakowie.

Grupa docelowa

- wydziały i jednostki miasta,
- podmioty prywatne prowadzące obiekty użyteczności publicznej.

c) Wyposażenie szkół w pomoce dydaktyczne niezbędne do praktycznej nauki resuscytacji krążeniowo-oddechowej z wykorzystaniem automatycznych defibrylatorów zewnętrznych.

---

⁴⁰ Nagłe zatrzymanie krążenia

Proponowane metody:

- wyposażenie pracowni technicznych (w ciągu 3 lat; koszt ok. 15 tysięcy złotych rocznie) w szkołach podstawowych w defibrylatory ćwiczebne,
- podniesienie możliwości udzielania pierwszej pomocy przez młodzież szkolną,
- zakup szkoleniowych defibrylatorów do szkół (dzielnice/wypożyczanie - co 2-3 miesiące/w zasobach Policji, PSP, SM) – do wykorzystania na lekcjach EDB⁴¹.

Grupa docelowa:

- uczniowie szkół podstawowych,
- organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie realizujących zadania w zakresie poprawy bezpieczeństwa w Krakowie.

d) Prowadzenie warsztatów z zakresu pierwszej pomocy z wykorzystaniem zakupionego sprzętu.

Proponowane metody:

- szkolenia dla klas 4-5 w zakresie posługiwania się defibrylatorami i udzielania pierwszej pomocy w zakresie podstawowym (osoby przeszkolone – np. nauczyciele EDB z certyfikatem do szkoleń lub nauczania w ww. zakresie, ratownicy medyczni, itp.)
- zajęcia ćwiczeniowe w zakresie udzielania pierwszej pomocy,
- prowadzenie dodatkowych szkoleń dla dzieci w przedszkolach.

Grupa docelowa:

- uczniowie szkół podstawowych i dzieci w przedszkolach,
- organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie realizujących zadania w zakresie poprawy bezpieczeństwa w Krakowie.

e) Budowa krakowskiej społecznej sieci ratowników⁴². (Do realizacji potrzebna zmiana przepisów Ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym)

---

⁴¹ Edukacja dla bezpieczeństwa

⁴² Składająca się z osób przeszkolonych m.in. w zakresie KPP, zrzeszonych w organizacjach pozarządowych działających na rzecz poprawy dostępu do pomocy przedmedycznej, deklarujących chęć społecznego niesienia pomocy w ramach swoich kwalifikacji osobom jej wymagającym.

Proponowane metody:

- nawiązanie przez Miasto współpracy z organizacjami pozarządowymi chcącymi tworzyć ze swoich członków krakowską społeczną sieć ratowników (KSSR),
- finansowanie szkoleń i niezbędnego wyposażenia itp. dla organizacji tworzących KSSR,
- zapewnienie obsługi wybranej przez realizatora aplikacji na smartfon służącej do koordynacji działań ratowników KSSR,
- opracowanie przez specjalistów standardów wyszkolenia ratowników KSSR i zapewnienie mechanizmów jej weryfikacji.

Grupa docelowa

- środowiska organizacji pozarządowych działających na rzecz ratownictwa,
- studenci krakowskich uczelni – zwłaszcza o profilu medycznym.

f) Współpraca Miasta z Krakowskim Pogotowiem Ratunkowym w zakresie wczesnego powiadamiania ratowników KSSR o przypadkach nagłego zatrzymania krążenia poza szpitalem z użyciem dedykowanej aplikacji na smartfon. Cel realizowany po wprowadzeniu zmian prawnych umożliwiających współpracę podmiotów systemu Ratownictwa Medycznego z ratownikami społecznymi. (Do realizacji potrzebna zmiana przepisów Ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym)

Proponowane metody:

- nawiązanie przez Miasto współpracy z Krakowskim Pogotowiem Ratunkowym i doprowadzenie do przekazywania do KSSR przez dyspozytorów KPR⁴³ informacji o wystąpieniu pozaszpitalnego NZK niezwłocznie po zadysponowaniu zespołu wyjazdowego KPR,
- zapewnienie technologicznych aspektów realizacji zadania - utrzymanie systemu łączności KPR - KSSR poprzez dedykowany system powiązany z aplikacją końcową ratowników KSSR.

Grupa docelowa:

- Krakowskie Pogotowie Ratunkowe,
- krakowska społeczna sieć ratowników.

g) Promocja działania systemu współpracy KPR - KSSR i zachęcanie do podejmowania przez mieszkańców aktywności w ramach KSSR. (Do realizacji potrzebna zmiana przepisów Ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym)

Proponowane metody:

- promowanie idei działania systemu,
- zachęcanie ratowników KSSR do przyjmowania zgłoszeń o przypadkach NZK,

---

⁴³ Krakowskie Pogotowie Ratunkowe.

- promowanie przykładów prawidłowych reakcji i działań ratowników KSSR poprzez nagradzanie i wyróżnianie przez Miasto ratowników KSSR i innych świadków, którzy podjęli RKO,
- zachęcanie do współpracy organizacji pozarządowych poprzez kampanie medialne, outdoorowe, konferencje popularyzujące działania, wystąpienia w mediach.

Grupa docelowa:

- mieszkańcy Krakowa,
- krakowska społeczna sieć ratowników.

Cel operacyjny 4: Zwiększyć kompetencje seniorów w zakresie reagowania na zagrożenie i gotowości do pomagania innym

W tym celu należy podjąć następujące działania:

a) Prowadzenie działań prewencyjnych wśród osób starszych.

Proponowane metody:

- prowadzenie zajęć w punktach służących aktywizacji ludzi starszych,
- edukacyjne kampanie medialne,
- wykorzystanie możliwości edukowania przez rówieśników.

Grupa docelowa:

- ludzie starsi – mieszkańcy Krakowa.

b) Zorganizowanie „Akademii Stewardów” celem przygotowania osób zainteresowanych do wypełniania zadań służby informacyjnej w trakcie imprez masowych

Proponowane metody:

- zorganizowanie szkoleń dla osób gotowych do pełnienia takich zadań,
- prowadzenie listy przeszkolonych osób w WBiZK.

Grupa docelowa:

- starsi mieszkańcy Krakowa.

Cel operacyjny 5: Poprawić stopień przygotowania obiektów użyteczności publicznej w Krakowie w zakresie przeciwdziałania atakowi terrorystycznemu i na wypadek ataku terrorystycznego

W tym celu należy podjąć następujące działania:

- a) Przeszkolenie pracowników obiektów użyteczności publicznej pod kątem rozpoznawania zagrożeń związanych z terroryzmem oraz podejmowania działań w przypadku ataku terrorystycznego.**

Proponowane metody:

- uruchomienie bezpłatnych szkoleń dla pracowników obiektów użyteczności publicznej w zakresie rozpoznawania zagrożeń związanych z terroryzmem oraz podejmowania działań w przypadku ataku terrorystycznego,
- popularyzacja powyższych szkoleń,
- nawiązanie współpracy z kadrą zarządzającą obiektami w celu zorganizowania szkoleń dla pracowników.

Grupa docelowa:

- kadra zarządzająca oraz pracownicy obiektów użyteczności publicznej.

- b) Audyt krakowskich obiektów użyteczności publicznej pod kątem wdrożenia skutecznych antyterrorystycznych rozwiązań technicznych i organizacyjnych oraz poziomu przygotowania personelu.**

Proponowane metody:

- przeprowadzenie audytu zgłoszonych obiektów użyteczności publicznej pod kątem poziomu przeszkolenia personelu, wprowadzenia skutecznych antyterrorystycznych rozwiązań technicznych i organizacyjnych (systemy technicznej i fizycznej ochrony obiektu, procedury, jakość/ realność załącznika antyterrorystycznego do planu ochrony obiektu, itp.),
- regularne prowadzenie ćwiczeń.

Grupa docelowa:

- kadra zarządzająca oraz pracownicy obiektów użyteczności publicznej.

- c) Certyfikacja obiektów spełniających wysokie standardy zabezpieczenia antyterrorystycznego i przygotowania na wypadek ataku terrorystycznego.**

Proponowane metody:

- ustanowienie krakowskiego certyfikatu dla obiektów spełniających wysokie standardy zabezpieczenia antyterrorystycznego i przygotowania na wypadek ataku terrorystycznego,

- przyznawanie stosownych certyfikatów bezpieczeństwa dla obiektów, które przeszkoliły swój personel w ramach programu oraz poddały się audytowi i uzyskały w jego toku pozytywną ocenę.

Grupa docelowa:

- kadra zarządzająca obiektami użyteczności publicznej.

d) Organizacja konkursu dla certyfikowanych obiektów użyteczności publicznej oraz ustanowienie nagrody pieniężnej dla zwycięzców, która mogłaby zostać wydatkowana na zadania związane z poprawą bezpieczeństwa obiektu.

Proponowane metody:

- zorganizowanie konkursu dla certyfikowanych obiektów użyteczności publicznej,
- ustanowienie dla zwycięzców konkursu atrakcyjnej nagrody pieniężnej, która mogłaby zostać wydatkowana na zadania związane z poprawą bezpieczeństwa zwycięskiego obiektu.

Grupa docelowa:

- kadra zarządzająca obiektami użyteczności publicznej.

Szacunkowy koszt realizacji (całkowity):

2018 r.: 525 500,00 zł;

2019 r.: 519 500,00 zł;

2020 r.: 195 000,00 zł;

Cel szczegółowy II: Ograniczenie zjawiska agresji i przemocy w szkołach

Poprzez:

- a) Podnoszenie poziomu wiedzy o zjawiskach agresji i przemocy, szczególnie w ich nowych formach związanych z rozwojem technologii.
- b) Rozwijanie kompetencji interpersonalnych służących przeciwdziałaniu zjawiskom agresji i przemocy oraz radzeniu sobie z tymi zjawiskami i ich konsekwencjami.
- c) Kształtowanie warunków materialnych i technicznych w szkołach i wokół nich służących zapobieganiu agresji i przemocy.

Tak, aby:

Cel operacyjny 1: Podnieść poziom wiedzy w zakresie zapobiegania i radzenia sobie ze zjawiskami agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży

W tym celu należy podjąć następujące działania:

- a) **Poszerzenie wiedzy (6 grup docelowych – dyrektorzy, nauczyciele, inni pracownicy pedagogiczni szkół, pracownicy służb społecznych, rodzice, uczniowie) w zakresie radzenia sobie ze zjawiskami agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem nowych form związanych z rozwojem technologii informacyjno-komunikacyjnej. Zwiększenie stopnia znajomości nowych sposobów zapobiegania i radzenia sobie z agresją i przemocą wśród dzieci i młodzieży.**

Proponowane metody:

- szkolenia dla pracowników pedagogicznych szkół i placówek edukacyjnych (dyrektorzy, nauczyciele, inni pracownicy pedagogiczni, pracownicy służb społecznych) – „Nowe formy agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży i sposoby radzenia sobie z nimi,
- szkolenia dla rodziców - „Nowe formy agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży i sposoby radzenia sobie z nimi,
- szkolenia dla dzieci i młodzieży - „Nowe formy agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży i sposoby radzenia sobie z nimi – cykl zajęć lekcyjnych.

Grupa docelowa:

- dyrektorzy szkół, nauczyciele, inni pracownicy pedagogiczni szkół,
- pracownicy służb społecznych (w tym mundurowych),
- rodzice,
- uczniowie.

b) Wzrost wiedzy na temat agresji i przemocy (nasilenia zjawiska i jego różnych form) w środowisku dzieci i młodzieży w szkołach i placówkach na terenie miasta.

Proponowane metody:

- diagnoza zjawiska agresji i przemocy w szkołach różnego typu,
- przygotowanie programów profilaktyczno-wychowawczych dla szkół zgodnie z przepisami obowiązującymi od 2017 roku
- przygotowanie raportu zbiorczego o zjawiskach agresji i przemocy na terenie szkół w mieście.

Grupa docelowa:

- szkoły i placówki edukacyjne.

c) Poszerzenie wiedzy w zakresie postępowania w sprawach nieletnich.

Proponowane metody:

- warsztaty dla nauczycieli, pedagogów i dyrektorów szkół z udziałem Sędziów Sądów Rodzinnych, studentów prawa i policjantów zajmujących się sprawami nieletnich.

Grupa docelowa:

- kadra pedagogiczna.

Cel operacyjny 2: Rozwinąć kompetencje społeczne i interpersonalne służące radzeniu sobie w sytuacjach agresji i przemocy

W tym celu należy podjąć następujące działania:

a) Rozwijanie kompetencji różnych grup profesjonalistów (dyrektorzy, nauczyciele, inni pracownicy pedagogiczni szkół, pracownicy służb społecznych) w zakresie zapobiegania zjawisku agresji i przemocy oraz działań profilaktycznych adresowanych do dzieci i młodzieży.

Proponowane metody:

- szkolenia dla pracowników pedagogicznych szkół i placówek edukacyjnych (dyrektorzy, nauczyciele, inni pracownicy pedagogiczni, pracownicy służb i instytucji – „Zapobieganie agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży, nowe formy profilaktyki”.

Grupa docelowa:

- dyrektorzy, nauczyciele, inni pracownicy pedagogiczni szkół,
- pracownicy służb i instytucji (w tym zapewniających bezpieczeństwo i porządek publiczny),
- studencki krakowskich uczelni (wolontariat).

b) Rozwijanie kompetencji interpersonalnych dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie w sytuacjach społecznych sprzyjających pojawianiu się zjawisk agresji i przemocy.

Proponowane metody:

- szkolenia w formie interaktywnej dla uczniów szkół różnego typu – „Radzenie sobie z agresją i przemocą – warsztaty budowania kompetencji interpersonalnych.

Grupa docelowa:

- uczniowie szkół różnego typu na terenie miasta,
- studencki krakowskich uczelni (wolontariat).

c) Rozwój kompetencji wykorzystania metody mediacji rówieśniczej wśród dzieci i młodzieży szkół na terenie miasta.

Proponowane metody:

- szkolenia dla nauczycieli i innych pracowników pedagogicznych w szkołach „Mediacja jako forma radzenia sobie ze skutkami agresji i przemocy w praktyce,
- szkolenia dla uczniów szkół różnego typu – „Radzenie sobie z agresją i przemocą – warsztaty budowania kompetencji interpersonalnych.

Grupa docelowa:

- nauczyciele i inni pracownicy pedagogiczni w szkołach,
- uczniowie szkół z terenu Krakowa,
- studencki krakowskich uczelni (wolontariat).

Cel operacyjny 3: Podnieść jakość infrastruktury szkół i placówek edukacyjnych służących zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa

W tym celu należy podjąć następujące działania:

a) Poszerzenie stanu wiedzy o znaczeniu infrastruktury materialnej szkół i ich otoczenia dla bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.

Proponowane metody:

- szkolenia dla pracowników pedagogicznych szkół i placówek edukacyjnych (dyrektorzy, nauczyciele, inni pracownicy pedagogiczni, pracownicy służb i instytucji) – „Znaczenie infrastruktury materialnej szkoły i jej otoczenia dla bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.

Grupa docelowa:

- dyrektorzy szkół i placówek; nauczyciele, pracownicy służb i instytucji (w tym zapewniających bezpieczeństwo i porządek publiczny).

b) Audyt szkół w zakresie infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa dla bezpieczeństwa dzieci i młodzieży. (Razem z celem szczegółowym IV).

Proponowane metody:

- raporty o stanie infrastruktury materialnej poszczególnych szkół i ich otoczenia,
- raport zbiorczy o stanie infrastruktury materialnej szkół i ich otoczenia na terenie miasta.

Grupa docelowa:

- szkoły i placówki na terenie Krakowa.

c) Zwiększanie poziomu dostosowania infrastruktury materialnej do potrzeb bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.

Proponowane metody:

- działania dostosowujące infrastrukturę szkół i ich otoczenia podejmowane w oparciu o raporty o stanie infrastruktury materialnej poszczególnych szkół i ich otoczenia.

Grupa docelowa:

- szkoły i placówki na terenie Krakowa.

Szacunkowy koszt realizacji (całkowity):

2018 r.: 450 tys. zł

2019 r.: 450 tys. zł

2020 r.: 450 tys. zł

Cel szczegółowy III: Zmniejszenie liczby ofiar wypadków drogowych wśród niechronionych uczestników ruchu

Poprzez:

1. Działania na rzecz integracji zarządzania bezpieczeństwem ruchu drogowego (BRD).
2. Uświadamianie i informowanie społeczeństwa na temat niepożądanych zachowań związanych z niechronionymi uczestnikami ruchu drogowego.
3. Działania na rzecz ograniczania wykroczeń związanych z niechronionymi uczestnikami ruchu drogowego.
4. Działania edukacyjne na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego.
5. Kształtowanie bezpiecznej infrastruktury drogowej.
6. Doposażenie służb ochrony porządku publicznego, stowarzyszeń i innych grup zawodowych w sprzęt z zakresu pomocy przedmedycznej.

Tak, aby:

Cel operacyjny 1: Zintegrować zarządzanie bezpieczeństwem ruchu drogowego

W tym celu należy podjąć następujące działania:

- a) Stworzenie Centrum Monitoringu Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (CMBRD) umiejscowionego w Zarządzie Infrastruktury Komunalnej i Transportu. Obsadę etatową Centrum zapewni Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu.**

Proponowane metody:

- przygotowanie zaplecza logistycznego i personalnego dla Centrum,
- pozyskanie danych niezbędnych do pracy Centrum.

Grupa docelowa:

- służby ochrony porządku publicznego,
- zarządcy dróg,
- instytucje zajmujące się bezpieczeństwem w ruchu drogowym.

- b) Stworzenie i ciągła aktualizacja bazy danych obejmującej informacje pozyskiwane m. in. z Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji, Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego S.A., Służby Zdrowia oraz Straży Miejskiej (w dalszej perspektywie także z jednostek Straży Pożarnej oraz Centrum Powiadamiania Ratunkowego).**

Proponowane metody:

- pozyskiwanie danych niezbędnych do pracy Centrum.

Grupa docelowa:

- służby ochrony porządku publicznego,
- zarządcy dróg,
- instytucje zajmujące się bezpieczeństwem w ruchu drogowym.

c) Doradztwo oraz monitorowanie bazy danych przez przedstawicieli służb ochrony porządku publicznego.

Proponowane metody:

- pozyskiwanie danych niezbędnych do pracy Centrum,
- analiza pozyskanych danych i przygotowanie opracowania,
- „Centrum jako koordynator” – inicjowanie rozwiązań ograniczających zjawiska zagrożenia BRD poprzez wnioskowanie o:
  - zmiany infrastruktury,
  - kontrolę służb ochrony bezpieczeństwa ruchu drogowego,
  - działania profilaktyczne (edukację, kampanie).

Grupa docelowa:

- służby ochrony porządku publicznego,
- zarządcy dróg,
- instytucje zajmujące się bezpieczeństwem w ruchu drogowym.

d) Nawiązanie współpracy z firmami ubezpieczeniowymi, w celu pozyskania danych dotyczących kolizji drogowych, do których nie była wzywana policja, poprzez zachętę w postaci wskazania zysku dla firm ubezpieczeniowych oraz promocji firmy.

Proponowane metody:

- nawiązanie współpracy z firmami ubezpieczeniowymi w celu pozyskania danych poprzez zachętę w postaci wskazania zysku dla firm ubezpieczeniowych oraz promocji firmy.

Grupa docelowa:

- służby ochrony porządku publicznego,
- zarządcy dróg,

- instytucje zajmujące się bezpieczeństwem w ruchu drogowym.
- e) Stworzenie dostępu do danych o bezpieczeństwie ruchu drogowego na zasadzie *open data*.**

Proponowane metody:

- stworzenie dostępu do bazy dla służb ochrony bezpieczeństwa i porządku w ruchu drogowym oraz innych zainteresowanych (strona internetowa).

Grupa docelowa:

- służby ochrony porządku publicznego,
- zarządcy dróg,
- instytucje zajmujące się bezpieczeństwem w ruchu drogowym.

Cel operacyjny 2: Wyeliminować postawy obojętności społeczeństwa wobec wykroczeń dotyczących niechronionych uczestników ruchu drogowego

W tym celu należy podjąć następujące działania:

- a) wzmocnienie wrażliwości społecznej na przypadki łamania przepisów ruchu drogowego,
- b) zmiana wizerunku osoby reagującej na przypadki łamania przepisów ruchu drogowego, podkreślenie właściwej postawy obywatelskiej,
- c) uświadamianie o istniejących zagrożeniach w ruchu drogowym wynikających z łamania przepisów,
- d) pogłębianie świadomości społeczeństwa poprzez działania profilaktyczne (zajęcia, kampanie, akcje),
- e) analiza i nagłaśnianie sytuacji typu: nieudzielenie pomocy ofiarom wypadku, ucieczka z miejsca zdarzenia (kontakt z mediami, informacje na portalach społecznościowych, stronach internetowych policji, straży miejskiej i innych służb),
- f) zaangażowanie organizacji społecznych w działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego informacyjno-promocyjne (kampanie społeczne).

Proponowane metody:

- opracowanie standardu zajęć skierowanych do konkretnych grup docelowych (dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy),
- opracowanie standardu kampanii i oraz innych akcji i działań na rzecz poprawy BRD,
- pozyskanie środków niezbędnych dla realizacji zajęć, kampanii, akcji i innych działań.

Grupa docelowa:

- niechronieni użytkownicy dróg,
- kierujący pojazdami.

Cel operacyjny 3: Prowadzić profilaktykę na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego

W tym celu należy podjąć następujące działania:

- a) **prorowadzenie kampanii społecznych z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego dla dorosłych oraz młodzieży, w tym programy dla krakowskich uczelni, programy dla szkół średnich, poszczególnych grup zawodowych (taxi itd.), oraz w szczególności dla osób starszych (kluby seniora itd.),**
- b) **prorowadzenie zajęć dla szkół i przedszkoli z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego,**
- c) **edukację w zakresie pierwszej pomocy dla ofiar wypadków we wszystkich grupach wiekowych,**
- d) **współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego, w szczególności:**
  - **nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i opracowanie wspólnych projektów dotyczących bezpieczeństwa ruchu drogowego,**
  - **nawiązanie współpracy z uczelniami, stworzenie projektów opartych na profesjonalnych metodach nauczania,**
  - **profesjonalne kampanie społeczne (opracowane przez wynajęte w tym celu profesjonalne podmioty), oparte na emocjach, promujące pozytywne wzorce,**
  - **kursy pierwszej pomocy organizowane dla poszczególnych grup wiekowych i zawodowych, zawierające element uświadomienia obowiązku udzielenia pierwszej pomocy oraz przezwyciężenia oporu przed udzieleniem pierwszej pomocy,**
  - **szkolenia dla funkcjonariuszy z zakresu prowadzenia zajęć w szkołach, uczelniach,**
  - **produkcję materiałów szkoleniowych, gadżetów promocyjnych oraz poprawiających bezpieczeństwo na drodze,**
  - **zakup i wykorzystanie specjalistycznego sprzętu do prowadzenia szkoleń,**
  - **odpowiednie zagospodarowanie powstającego toru treningowego⁴⁴ do celów edukacyjnych w zakresie techniki prowadzenia pojazdów oraz realizacji innych przedsięwzięć edukacyjnych.**

Proponowane metody:

- **opracowanie standardów zajęć, kursów, szkoleń skierowanych do konkretnych grup uczestników ruchu,**
- **opracowanie standardów kampanii społecznych,**

---

⁴⁴ Kraków ul. Półlanki.

- pozyskanie środków niezbędnych do realizacji szkoleń, kursów, kampanii.

Grupa docelowa:

- wszystkie grupy wiekowe: dzieci, młodzież szkolna, osoby dorosłe, seniorzy,
- wszystkie grupy użytkowników dróg: piesi, rolkarze, rowerzyści, kierowcy pojazdów.

Cel operacyjny 4: Zwiększyć skuteczność pomocy przedmedycznej.

W tym celu należy podjąć następujące działania:

- a) przeprowadzenie szkoleń specjalistycznych z zakresu pomocy przedmedycznej wśród służb i innych użytkowników dróg (m.in. kierowcy, w tym kierowcy zawodowi, kierowcy TAXI, MPK, motocykliści, rowerzyści),**
- b) zakup i przekazanie podstawowego sprzętu do pierwszej pomocy służbom ochrony porządku publicznego, stowarzyszeniom i innym grupom zawodowym zajmującym się ratownictwem medycznym, transportem drogowym oraz wyposażenie innych wybranych grup użytkowników dróg w sprzęt do pomocy przedmedycznej.**

Proponowane metody:

- opracowanie standardów szkoleń skierowanych do służb i innych użytkowników dróg,
- pozyskanie środków niezbędnych dla doposażenia służb i innych użytkowników dróg.

Grupa docelowa:

- służby ochrony porządku i bezpieczeństwa,
- służby ratownicze,
- użytkownicy dróg, instytucje miejskie,
- organizacje pozarządowe.

Cel operacyjny 5: Zwiększyć obecność służb ochrony porządku i bezpieczeństwa w miejscach najbardziej zagrożonych dla niechronionych uczestników ruchu drogowego

W tym celu należy podjąć następujące działania:

- a) **Zwiększenie ilości służb (policja, straż miejska – służby samodzielne i łączone) w terenie poprzez organizowanie akcji ukierunkowanych na ograniczenie tego typu wykroczeń, zorganizowanie dodatkowych służb wykonywanych przez funkcjonariuszy w czasie wolnym, wykraczającym poza ustawowo określone godziny pracy (płatne służby finansowane przez miasto).**
- b) **Włączenie do działań form oddziaływania pozaprawnego – edukacyjnego, polegającego na wywołaniu uczucia zawstydzenia u sprawców wykroczenia, nagradzaniu zachowań pozytywnych.**
- c) **Doposażenie służb w sprzęt umożliwiający monitorowanie miejsc szczególnie niebezpiecznych (np. miernik prędkości - praca w rejonie przejść dla pieszych, itd.).**

Proponowane metody:

- opracowanie planów działań, akcji,
- dyslokowanie służb w miejsca wskazane w toku pracy Centrum,
- zadaniowanie służb na wykroczenia popełniane przez niechronionych uczestników ruchu drogowego oraz wobec niechronionych uczestników ruchu drogowego,
- włączenie do działań form oddziaływania pozaprawnego – edukacyjnego, polegającego na wywołaniu uczucia zawstydzenia u sprawców wykroczenia, nagradzaniu zachowań pozytywnych,
- opracowanie standardu form oddziaływania pozaprawnego oraz pozyskanie na nie środków,
- pozyskanie środków niezbędnych dla doposażenia służb.

Grupa docelowa:

- użytkownicy dróg

Cel operacyjny 6: Poprawić bezpieczeństwo infrastruktury drogowej

W tym celu należy podjąć następujące działania:

- a) **likwidacja tzw. „czarnych punktów” poprzez korekty organizacji ruchu oraz w razie konieczności działania inwestycyjne (poprawa infrastruktury - przebudowa odcinków dróg w miejscach występowania największej ilości zdarzeń drogowych),**
- b) **wzmocnienie oznakowania i identyfikacji stref ograniczonej prędkości 30 km/h oraz stref zamieszkania, wzmocnienie oznakowania w rejonie przejść dla pieszych, wprowadzenie oznakowania poziomego przy wjazdach do stref, itd.,**
- c) **rozszerzanie zasięgu stref ograniczonej prędkości 30km/h,**
- d) **weryfikacja oznakowania pionowego i poziomego. Eliminacja zbędnego oznakowania i uzupełnienie brakującego. Zastąpienie malowania podwójnej linii ciągłej na jezdniach linią pojedynczą,**
- e) **wzmocnienie czujności pieszych poprzez dodatkowe ostrzeżenia w pobliżu oznakowanych przejść.**

Proponowane metody:

- modernizowanie miejsc niebezpiecznych wskazanych w pracach Centrum, przy uwzględnieniu standardów CPTED,
- sporządzanie korekt projektów organizacji ruchu dla miejsc wskazanych w pracach Centrum,
- sporządzanie analizy porównawczej dla miejsc objętych modernizacją lub korektą (stan zagrożenia przed i po wykonaniu zmiany).
- dostosowywanie nowobudowanych skrzyżowań do standardów CPTED,
- analiza i weryfikacja oznakowania pod kątem eliminowania zbędnego oznakowania albo do oznakowania (w szczególności w rejonie przejść dla pieszych),
- opracowanie standardów dla dodatkowych ostrzeżeń w pobliżu przejść dla pieszych,
- wyeliminowanie nadużycia malowania podwójnej linii ciągłej (względy prawne i ekonomiczne).

Grupa docelowa:

- użytkownicy dróg

Szacunkowy koszt realizacji (całkowity):

2018 r.: 402 500 zł

2019 r.: 670 800 zł

2020 r.: 734 800 zł

Cel szczegółowy IV: Stworzenie bezpiecznych przestrzeni w Krakowie

Poprzez:

1. Podjęcie działań organizacyjnych i koncepcyjnych na rzecz opracowania projektu „Bezpieczna przestrzeń”.
2. Podjęcie działań metodycznych, organizacyjnych i logistycznych na rzecz stworzenia systemu promocji i edukacji w ramach projektu „Bezpieczna przestrzeń”.
3. Podjęcie działań metodycznych i organizacyjnych dla systemu wsparcia przedsięwzięć i inicjatyw lokalnych w ramach projektu „Bezpieczna przestrzeń”.
4. Wybór i przeobrażenie wybranej przestrzeni, jako pilotażu projektu „Bezpieczna przestrzeń”.

Tak, aby:

Cel operacyjny 1: Przygotować dla miasta projekt „Bezpieczna przestrzeń”

W tym celu należy podjąć następujące działania:

a) organizacja pracy, powołanie koordynatora oraz zapewnienie zaplecza eksperckiego i doradczego dla projektu bezpiecznych przestrzeni w Krakowie

Proponowane metody:

- powołanie koordynatora prac,
- zawiązanie sieci współpracy mającej zapewnić wsparcie eksperckie, doradcze i wykonawcze w celu realizowania zadań w ramach projektu bezpiecznych przestrzeni w Krakowie, w tym: przedstawiciele nauki i służb miejskich (w szczególności Policją, Strażą Miejską, Referatem ds. Rewitalizacji, Zarządem Zieleni Miejskiej, Zarządem Infrastruktury Komunalnej i Transportu, Wydziałem Edukacji), organizacje pozarządowe, studenci wybranych kierunków, wolontariusze,
- opracowanie dokumentów programowych i projektowych wypracowanych przez koordynatora wraz z wybranymi przez niego ekspertami,
- opracowanie materiałów edukacyjnych i informacyjnych wytworzonych w celu realizacji kolejnych celów operacyjnych,
- sporządzanie raportów z realizacji zadań (powstające zgodnie z przyjętym harmonogramem).

Grupa docelowa:

- eksperci z różnych dziedzin naukowych związanych z zagadnieniem bezpiecznych przestrzeni, o udokumentowanym doświadczeniu (naukowym lub zawodowym),
- stali łącznicy (osoby wybrane do współpracy, z uwagi na zakres obowiązków, kompetencje, wiedzę lub doświadczenie), reprezentujący komórki organizacyjne UMK odpowiednie dla poruszanych zagadnień, Policję, Straż Miejską, Straż Pożarną itd.,

- przedstawiciele instytucji i organizacji z zakresu planowania, urbanistyki, architektury, zieleni, edukacji, infrastruktury, rewitalizacji itd.,
- studenci wybranych kierunków,
- wolontariusze i aktywiści miejscy.

b) przyjęcie systemu identyfikacji wizualnej

Proponowane metody:

- przyjęcie założeń bazowych systemu identyfikacji wizualnej,
- wyłonienie wykonawcy systemu i zlecenie mu pracy w tym zakresie,
- odbiór i stosowanie wpracowanego systemu identyfikacji wizualnej.

Grupa docelowa:

- Bezpieczny Kraków i Bezpieczna Przestrzeń,
- komórki organizacyjne UMK współpracujące w ramach Bezpiecznego Krakowa,
- mieszkańcy miasta oraz inni użytkownicy terenów miejskich.

Cel operacyjny 2: Stworzyć system edukacji i promocji projektu „Bezpieczna przestrzeń”

W tym celu należy podjąć następujące działania:

a) utworzenie sieci edukacyjnej

Proponowane metody:

- międzynarodowe warsztaty z udziałem ekspertów,
- prowadzenie kursów i szkoleń dla nauczycieli, pedagogów i dyrekcji szkół uwzględniających specyfikę przestrzeni szkolnych,
- szkolenia nakierowane na uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, z uwzględnieniem różnic wynikających z wieku, potrzeb i typu szkoły,
- opracowanie i przeprowadzenie szkoleń dla nauczycieli i dyrekcji przedszkoli uwzględniających specyfikę przestrzeni przedszkolnych oraz konieczność opieki nad bardzo młodymi dziećmi,
- zorganizowanie kursów dla osób, lub działów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo na uczelniach wyższych, z szczególnym uwzględnieniem charakterystyk przestrzennych danej uczelni wyższej, takich jak rozproszenie budynków w mieście, organizacja kampusu, posiadanie burs, akademików i obiektów sportowych,

- przeprowadzenie kursów, szkoleń i wykładów dla zainteresowanych studentów wszystkich kierunków, z szczególnym uwzględnieniem tych mogących mieć związek z planowaniem bezpiecznych przestrzeni i ich obsługą,
- wykorzystanie potencjału Krakowa jako miasta akademickiego pełnego młodych i kreatywnych ludzi, poprzez: organizację wolontariatu i staży przy realizacji i obsłudze Programu „Bezpieczny Kraków”, pomoc w projektowaniu bezpiecznych przestrzeni, konkursy dla bezpiecznych mebli miejskich i aranżacji przestrzeni publicznych,
- w przyszłości dodatkowe promowanie tego zagadnienia przez specjalistyczne kursy i programy w ramach studiów,
- opracowanie i przeprowadzenie szkolenia dla wybranych pracowników UMK, z uwzględnieniem specyfiki ich pracy i możliwości wzbogacenia jej o elementy prewencji przestrzennej, w szczególności tych pracowników UMK który w sposób czynny biorą udział w kształtowaniu i zarządzaniu miejską infrastrukturą, zielenią, przeobrażeniami i rewitalizacją.
- prowadzenie działań edukacyjnych dla radnych Rady Miasta Krakowa oraz Radnych z dzielnic pomocniczych Krakowa w zakresie możliwości i ograniczeń prewencji przestrzennej,
- przeprowadzenie kursów, szkoleń i wykładów dla mieszkańców, przedstawicieli wspólnot mieszkaniowych oraz przedstawicieli spółdzielni mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem ich potrzeb oraz nakierowanych na problemy konkretnych lokalizacji (praca na faktycznych problemach danej społeczności),
- Ambasadorzy Bezpiecznej Przestrzeni – działanie ukierunkowane na wyłonienie lokalnych liderów, dodatkowe przeszkolenie ich i tym samym pozyskanie tzw. agentów zmiany, działających na najbardziej lokalnym poziomie, bezpośrednio wśród mieszkańców,
- szkolenia profesjonalne dla architektów, planistów, projektantów, urbanistów organizowane przez koordynatora, a przeprowadzane przez specjalistów posiadających odpowiednie doświadczenie w tej dziedzinie, w tym gości zagranicznych,
- zorganizowanie działań informacyjnych, w formule spotkań brokerskich (*info-days*), dla inwestorów, deweloperów i firm budowlanych, przekazujących podstawowe założenia CPTED i wskazujące na potencjalne zyski płynące z takiego sposobu budowania,
- organizacja działań informacyjno-promujących dla agencji ubezpieczeniowych i firm zajmujących się oceną ryzyka faktycznego i inwestycyjnego.

Grupa docelowa:

- nauczyciele, pedagodzy i dyrekcja szkół uwzględniających specyfikę przestrzeni szkolnych,
- nauczyciele, pedagodzy i dyrekcja szkół uwzględniających specyfikę przestrzeni przedszkolnych,
- uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych,
- osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo na uczelniach wyższych,
- studenci,
- Rady Dzielnic Miasta Krakowa i Rada Miasta Krakowa,
- Sektor profesjonalny i branża budowlana m.in. architekci, planiści, projektanci, urbaniści, inwestorzy, deweloperzy,
- Mieszkańcy Krakowa, przedstawiciele wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych,
- Agencje ubezpieczeniowe i firmy oceniające ryzyko.

b) utworzenie Internetowego Punktu Informacyjnego i Kontaktowego

Proponowane metody:

- stworzenie, przetestowanie i wdrożenie informacyjnego portalu internetowego zogniskowanego na tematykę tworzenia i utrzymywania bezpiecznych przestrzeni, podzielonego na części odpowiadające potrzebom poszczególnych grup docelowych, umożliwiający kontakt z ekspertami i dający możliwość jednoczenia się zainteresowanych osób wokół wspólnych inicjatyw,

Grupa docelowa:

- mieszkańcy Krakowa, przedstawiciele wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych,
- sektor biznesowy i branża budowlana m.in. inwestorzy i deweloperzy,
- organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje, aktywiści miejscy.

c) utworzenie Banku Dobrych Praktyk.

Proponowane metody:

- stworzenie nowoczesnej infrastruktury bazodanowej, mającej pełnić zadanie internetowego banku dobrych praktyk, a więc powszechnie dostępnego, możliwego do wyszukania po słowach kluczowych, stale aktualizowanego o najnowsze, tłumaczone praktyki, wyniki badań i publikacje oraz materiały własne opracowane przez koordynatora wraz z wybranymi przez niego ekspertami, informatycznego systemu wiedzy eksperckiej, połączonego z internetowym punktem informacyjnym.

Grupa docelowa:

- mieszkańcy Krakowa, przedstawiciele wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych,
- osoby poszukujące wiedzy eksperckiej i dobrych praktyk,
- organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje, aktywiści miejscy,
- sektor profesjonalny m.in. architekci, planiści, projektanci, urbaniści,
- sektor biznesowy i branża budowlana m.in. inwestorzy i deweloperzy.

Cel operacyjny 3: Stworzyć system wsparcia przedsięwzięć w ramach projektu „Bezpieczna przestrzeń”

W tym celu należy podjąć następujące działania:

a) stworzenie systemu doradczego,

- b) opracowanie metodologii i ustandaryzowanej procedury przeprowadzania audytów bezpieczeństwa przestrzennego dostosowanych do typu przestrzeni,**
- c) stworzenie szablonów standaryzowanych raportów o stanie bezpieczeństwa przestrzennego,**
- d) opracowanie systemu wydawania zaleceń prewencyjnych i naprawczych,**
- e) opracowanie markerów i wskaźników skuteczności działań podejmowanych w ramach przekształcania przestrzeni w przestrzeń bezpieczną.**

Proponowane metody:

- wypracowanie systemu konsultacji wykonywanych na rzecz zainteresowanych podmiotów (tj. grup odbiorców wymienionych powyżej działań edukacyjno-informacyjnych) i umożliwienie swobodnego przepływu informacji między ekspertami w dziedzinie bezpiecznych przestrzeni, a zainteresowanymi podmiotami,
- opracowanie, dostosowanej do potrzeb Krakowa i jego mieszkańców, metodologii i systemu oceniania przestrzeni pod względem bezpieczeństwa oraz projektowania, wdrażania i ewaluowania zmian w tym zakresie,
- wydawanie raportów i zaleceń umożliwiających zainteresowanym podmiotom wdrażanie zmian przestrzennych.

Grupa docelowa:

- eksperci w dziedzinie bezpiecznych przestrzeni,
- branża budowlana m.in. architekci, planiści, projektanci, urbaniści, inwestorzy, deweloperzy,
- odbiorcy działań prac w ramach Bezpiecznej Przestrzeni, mieszkańcy i użytkownicy ocenianych i audytowanych przestrzeni

Cel operacyjny 4: Zrealizować projekt „Latarnia przestrzeni” - przeobrażenie wybranej przestrzeni w ramach projektu „Bezpieczna przestrzeń”

W tym celu należy podjąć następujące działania:

- a) wybór przestrzeni, zgodnie z wypracowaną dla Krakowa metodologią, mającej posłużyć celom pilotażowym,**
- b) zastosowanie systemu wsparcia przedsięwzięcia dla wybranej przestrzeni (tj. przeprowadzenie audytu bezpieczeństwa przestrzennego, wydanie raportu o stanie bezpieczeństwa danej przestrzeni, sporządzenie zaleceń prewencyjnych i naprawczych, oraz określenie wskaźników skuteczności dla wybranej przestrzeni),**
- c) dokonanie transformacji przestrzennej (tj. faktyczna zmiana – przebudowa, remont, odbudowa, adaptacja itp.) zgodnie z wypracowanymi zaleceniami i zgodnie z opracowanymi planami projektowymi i wykonawczymi,**
- d) weryfikacja skuteczności i promocja wykonanego projektu.**

Proponowane metody:

- zastosowanie wypracowanego systemu wsparcia przekształcania przestrzeni m.in. poprzez przeprowadzenie audytu bezpieczeństwa przestrzennego,
- wydawanie raportów o stanie bezpieczeństwa na danej przestrzeni,
- sporządzanie zaleceń prewencyjnych i naprawczych oraz określenie wskaźników skuteczności,
- dokonanie faktycznej zmiany wybranej przestrzeni, w kooperacji i współpracy szeregu zainteresowanych daną przestrzenią podmiotów miejskich (w tym, ale nie tylko: Referatem ds. Rewitalizacji, Zarządem Zieleni Miejskiej, Zarządem Infrastruktury Komunalnej i Transportu, wybranymi stowarzyszeniami i fundacjami działającymi na rzecz bezpieczeństwa i jakości życia w Krakowie, wolontariatem),
- monitorowanie skuteczności przedsięwzięć prowadzonych dla wybranych przestrzeni.

Grupa docelowa:

- eksperci w dziedzinie bezpiecznych przestrzeni,
- sektor profesjonalny i branża budowlana m.in. architekci, planiści, projektanci, urbaniści, inwestorzy, deweloperzy,
- odbiorcą przykładowej zmiany architektonicznej mają być przede wszystkim mieszkańcy i użytkownicy danej przestrzeni

Szacunkowy koszt realizacji (całkowity):

2018 r.: 537 500,00 zł

2019 r.: 430 000,00 zł

2020 r.: 500 000,00 zł

Cel szczegółowy V: Zbudowanie kompleksowego systemu diagnozy obiektywnego i subiektywnego bezpieczeństwa mieszkańców

Poprzez:

1. Zgromadzenie w ramach jednego systemu informacji na temat przestępstw, wykroczeń, poczucia bezpieczeństwa oraz różnorodnych czynników społecznych, demograficznych i przestrzennych, które mogą być powiązane z przestępczością lub strachem przed nią.
2. Prowadzenie przestrzennej analizy zagrożeń uwzględniającej czasową i geograficzną dynamikę przestępczości oraz jej społeczny kontekst.
3. Wypracowanie metod częściowej automatyzacji diagnozy oraz szybkiego dostępu do danych.
4. Stworzenie systemu informowania opinii publicznej o poziomie bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa w mieście.

Tak, aby:

Cel operacyjny 1: Zwiększyć funkcjonalność mapy zagrożeń jako narzędzia analizy przestrzennej zagrożeń

W tym celu należy podjąć następujące działania:

a) uzupełnienie oraz bieżąca aktualizacja na mapie danych Policji i Straży Miejskiej na temat przestępstw i wykroczeń,

Proponowane metody:

- wybór zmiennych potrzebnych do analizy, który wyznaczy zakres gromadzonych danych,
- opracowanie oraz wdrożenie procedury gromadzenia i dostarczania danych na potrzeby mapy zagrożeń dla Policji i straży gminnej,
- cykliczny monitoring gromadzonych danych oraz dokonywanie ich uzupełnienia w przypadku potrzeby przeprowadzenia dodatkowych analiz.

Grupa docelowa:

- służby ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa,
- miejskie jednostki, których działalność dotyczy wprost lub powiązana jest z ochroną porządku publicznego i bezpieczeństwa.

b) uzupełnienie oraz bieżąca aktualizacja na mapie danych miejskich instytucji i organizacji dotyczących czynników potencjalnie powiązanych koncentracją przestępczości (na potrzeby tzw. analizy *hot spots*),

Proponowane metody:

- wybór zmiennych potrzebnych do analizy, który wyznaczy zakres gromadzonych danych
- opracowanie oraz wdrożenie procedury gromadzenia i dostarczania danych na potrzeby mapy zagrożeń dla instytucji i organizacji miejskich
- cykliczny monitoring gromadzonych danych oraz dokonywanie ich uzupełnienia w przypadku potrzeby przeprowadzenia dodatkowych analiz

Grupa docelowa:

- służby ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa,
- miejskie jednostki, których działalność dotyczy wprost lub powiązana jest z ochroną porządku publicznego i bezpieczeństwa.

c) uzupełnienie oraz bieżąca aktualizacja na mapie danych z badań poczucia bezpieczeństwa mieszkańców,

Proponowane metody:

- wybór zmiennych potrzebnych do analizy, który wyznaczy zakres gromadzonych danych,
- opracowanie oraz wdrożenie procedury gromadzenia i dostarczania danych na potrzeby mapy zagrożeń dla podmiotu realizującego badania,
- cykliczny monitoring gromadzonych danych oraz dokonywanie ich uzupełnienia w przypadku potrzeby przeprowadzenia dodatkowych analiz lub zmian w narzędziu badawczym.

Grupa docelowa:

- służby ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa,
- miejskie jednostki, których działalność dotyczy wprost lub powiązana jest z ochroną porządku publicznego i bezpieczeństwa.

d) prowadzenie systematycznej analizy punktów zapalnych (*hot spots*) w zakresie miejsc aktualnej i przyszłej koncentracji przestępczości oraz przyczyn tej koncentracji,

Proponowane metody:

- przygotowanie raz do roku raportu z analizy *hot spots*,
- przygotowywanie na potrzeby Policji, rad dzielnic lub innych instytucji raportów cyklicznych w oparciu o procedurę automatyzacji,
- opracowywanie raportów dotyczących wybranych problemów z zakresu bezpieczeństwa przez współpracujących studentów (prace magisterskie) i badaczy

Grupa docelowa:

- służby ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa,
- miejskie jednostki, których działalność dotyczy wprost lub powiązana jest z ochroną porządku publicznego i bezpieczeństwa,
- rady dzielnic,
- naukowcy i studenci zajmujący się problematyką przestrzennej analizy przestępczości.

e) kształcenie osoby(ów) obsługującej(ych) mapę w zakresie najnowszych metod analiz wykorzystujących systemy geolokalizacji.

Proponowane metody:

- wysyłanie pracowników obsługujących mapę na szkolenia oferowane przez podmioty zewnętrzne,
- w ramach bieżących potrzeb organizowanie szkoleń (warsztatów) dla podmiotów zobowiązanych do gromadzenia danych.

Grupa docelowa:

- pracownicy urzędu miasta obsługujący mapę zagrożeń
- służby ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa
- miejskie jednostki, których działalność dotyczy wprost lub powiązana jest z ochroną porządku publicznego i bezpieczeństwa

Cel operacyjny 2: Pogłębić wiedzę władz miasta na temat poczucia bezpieczeństwa mieszkańców

W tym celu należy podjąć następujące działania:

a) prowadzenie cyklicznych (2 razy do roku) badań sondażowych dotyczących poczucia bezpieczeństwa mieszkańców,

Proponowane metody:

- realizacja co 6-miesięcy reprezentatywnych badań ilościowych na próbie 1 800 mieszkańców Krakowa.

Grupa docelowa:

- pracownicy urzędu miasta obsługujący mapę zagrożeń,
- służby ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa,
- miejskie jednostki, których działalność dotyczy wprost lub powiązana jest z ochroną porządku publicznego i bezpieczeństwa,
- mieszkańcy Krakowa.

b) dostosowanie wykorzystywanych dotychczas w badaniach narzędzi badawczych oraz złożonych mierników danych (indeksów, skal) do potrzeb analizy przestrzennej

Proponowane metody:

- dostosowanie kwestionariusza do potrzeb wynikających z założeń ewaluacji programu oraz przestrzennej analizy danych,
- opracowanie (wraz z wyłonioną w przetargu firmą zewnętrzną) założeń raportu z badań, aby zapewniał on możliwość wykorzystania danych na mapie oraz w procesie ewaluacji programu; weryfikacja realizacji tych założeń po przygotowaniu raportu.

Grupa docelowa:

- pracownicy urzędu miasta obsługujący mapę zagrożeń,
- eksperci z zakresu badań społecznych nad przestępczością.

Cel operacyjny 3: Opracować standardy dystrybucji informacji na temat bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców

W tym celu należy podjąć następujące działania:

a) wypracowanie i wdrożenie metod częściowej automatyzacji procesu przygotowania raportów na temat bezpieczeństwa w mieście

Proponowane metody:

- przygotowanie schematów raportów dla poszczególnych typów interesariuszy,
- wypracowanie procedury automatyzacji w oparciu o możliwości oferowane przez oprogramowanie mapy.

Grupa docelowa:

- pracownicy urzędu miasta obsługujący mapę zagrożeń,
- eksperci,
- służby ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa,
- rady dzielnic.

b) opracowanie i wdrożenie procedury udostępniania danych pochodzących z mapy zagrożeń przedstawicielami instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo

Proponowane metody:

- przygotowanie zasad udostępniania danych pochodzących z mapy zagrożeń.

Grupa docelowa:

- pracownicy urzędu miasta obsługujący mapę zagrożeń,
- eksperci z zakresu przestrzennej analizy przestępczości,
- służby ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa.

c) opracowanie oraz wdrożenie procedury udostępniania danych pochodzących z mapy zagrożeń przedstawicielom mieszkańców (radom dzielnic, organizacjom pozarządowym)

Proponowane metody:

- przygotowanie zasad udostępniania danych pochodzących z mapy zagrożeń

Grupa docelowa:

- pracownicy urzędu miasta obsługujący mapę zagrożeń,
- eksperci z zakresu przestrzennej analizy przestępczości,
- rady dzielnic,
- organizacje pozarządowe (NGO) działające na obszarze Miasta Krakowa, których działalność dotyczy wprost lub powiązana jest z ochroną porządku publicznego i bezpieczeństwa.

d) opracowanie i wdrożenie procedury oraz zakresu udostępniania danych pochodzących z map zagrożeń opinii publicznej

Proponowane metody:

- przygotowanie zasad udostępniania danych pochodzących z mapy zagrożeń.

Grupa docelowa:

- pracownicy urzędu miasta obsługujący mapę zagrożeń,
- eksperci z zakresu przestrzennej analizy przestępczości,
- mieszkańcy Krakowa i osoby przebywające na terenie miasta,
- przedstawiciele mediów (dziennikarze).

Cel operacyjny 4: Zintegrować działania podmiotów zajmujących się bezpieczeństwem i patologiami społecznymi

W tym celu należy podjąć następujące działania:

a) opracowanie i wdrożenie procedury konsultacji danych z analizy zagrożeń z przedstawicielami instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo oraz reprezentacji mieszkańców (np. rady dzielnicy, dzielnicowi)

Proponowane metody:

- przygotowanie zasad udostępniania danych pochodzących z mapy zagrożeń.

Grupa docelowa:

- pracownicy urzędu miasta obsługujący mapę zagrożeń,
- eksperci z zakresu przestrzennej analizy przestępczości,
- rady dzielnic,
- służby ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa,
- miejskie jednostki, których działalność dotyczy wprost lub powiązana jest z ochroną porządku publicznego i bezpieczeństwa.

b) stworzenie platformy współpracy z przedstawicielami środowisk akademickich różnych dyscyplin (np. socjologia, psychologia, pedagogika, kryminologia, geografia) w celu przygotowywania opracowań naukowych wykorzystujących dane z mapy zagrożeń

Proponowane metody:

- nawiązanie stałej współpracy z badaczami (promotorami prac i opiekunami kursów), którzy proponowaliby studentom możliwość prowadzenia analiz przestrzennych przestępczości w Krakowie w ramach prac dyplomowych lub zaliczeniowych,
- udostępnianie danych z mapy zagrożeń naukowcom zainteresowanym prowadzeniem analiz przestrzennych przestępczości w Krakowie,
- nawiązanie współpracy ze środowiskiem akademickim w ramach programu magisteriów wdrożeniowych.

Grupa docelowa:

- pracownicy urzędu miasta obsługujący mapę zagrożeń,
- naukowcy i studenci zajmujący się problematyką przestrzennej analizy przestępczości.

Szacunkowy koszt realizacji (całkowity):

2018 r.: 200 000 zł

2019 r.: 190 000 zł

2020 r.: 190 000 zł

V.B. Cele programu. Poziom wspomagający.

Cel szczegółowy VI: Promowanie programu wśród mieszkańców Krakowa oraz angażowanie społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych w jego realizację

Poprzez:

1. Podejmowanie działań o charakterze informacyjnym, mających na celu uświadamianie mieszkańców Krakowa o istnieniu i celach programu Bezpieczny Kraków.
2. Podejmowanie działań promujących poszczególne elementy programu, skierowane do węższej grupy docelowej - potencjalnie zainteresowanych mieszkańców, społeczności (np. seniorzy, uczniowie, nauczyciele, uczestnicy ruchu drogowego) i organizacji (NGO).
3. Harmonizowanie działań promocyjnych poszczególnych dziedzin.
4. Działania mające na celu pozyskanie partnerów do przygotowania, przeprowadzenia i/lub promowania programu.

Tak, aby:

Cel operacyjny 1: Podnieść poziom wiedzy i świadomości mieszkańców Krakowa na temat programu poprawy bezpieczeństwa miasta „Bezpieczny Kraków”

a) Opracowanie koncepcji zastosowań istniejącego logo Bezpiecznego Krakowa (zarządzanie marką).

Proponowane metody:

- opracowanie koncepcji zastosowań istniejącego logo, aby znak graficzny stał się rozpoznawalny dla szerszego grona odbiorców,
- częste stosowanie w połączeniu z logo miasta Krakowa,
- wykorzystywanie logo m.in.:
  - w materiałach informacyjnych, gadżetach reklamowych itp.,
  - na stronie internetowej Bezpiecznego Krakowa i Urzędu Miasta,
  - do kampanii billboardowej i citylight,
  - przy wszystkich wzmiankach i artykułach promocyjnych zamieszczanych w czasopiśmie, prasie lokalnej itp.,
  - przy okazji wydarzeń organizowanych w ramach Bezpiecznego Krakowa i innych imprez organizowanych przez organizacje partnerskie,
  - przy okazji wszystkich innych inicjatyw dotyczących bezpieczeństwa w mieście.

Grupa docelowa:

- mieszkańcy Krakowa i osoby przebywające na terenie miasta,
- wszystkie osoby, których dotyczą działania związane z programem,
- studencki krakowski uczełni (wolontariat).
- w wypadku promocji konkretnych działań i inicjatyw (z zakresu poszczególnych dziedzin), zasadne będzie doprecyzowanie grupy docelowej (np. uczniowie, seniorzy, kierowcy itp.),
- organizacje pozarządowe (NGO) działające na obszarze Miasta Krakowa, których zakres działalności jest zbieżny z założeniami i celami realizowanego programu Bezpieczny Kraków,
- przedstawiciele mediów (dziennikarze).

b) Opracowanie szczegółowego Corporate Identity Bezpiecznego Krakowa (zarządzanie marką).

Proponowane metody:

- opracowanie wytycznych dotyczących tworzenia (szczególnie pod względem graficznym) materiałów promocyjnych i informacyjnych Bezpiecznego Krakowa (wszelkich materiałów niezbędnych w działaniach opartych o kanały ATL),
- CI miasta (pozostające w zgodzie z istniejącym CI miasta Kraków) służące wszystkim partnerom, agencjom reklamowym i innym organizacjom, które będą brały udział w realizacji działań promocyjnych Bezpiecznego Krakowa.

Grupa docelowa:

- mieszkańcy Krakowa i osoby przebywające na terenie miasta,
- wszystkie osoby, których dotyczą działania związane z programem,
- w wypadku promocji konkretnych działań i inicjatyw (z zakresu poszczególnych dziedzin), zasadne będzie doprecyzowanie grupy docelowej (np. uczniowie, seniorzy, kierowcy itp.),
- organizacje pozarządowe (NGO) działające na obszarze Miasta Krakowa, których zakres działalności jest zbieżny z założeniami i celami realizowanego programu Bezpieczny Kraków,
- przedstawiciele mediów (dziennikarze).

c) Opracowanie hasła promującego Bezpieczny Kraków, scalającego wszystkie podejmowane w ramach projektu działania (zarządzanie marką).

Proponowane metody:

- wybór docelowego hasła poparty badaniami typu FGI (zogniskowane wywiady grupowe),
- hasło promocyjne powinno wpisujące się i współgrające z opracowanym CI Bezpiecznego Krakowa.

Grupa docelowa:

- mieszkańcy Krakowa i osoby przebywające na terenie miasta,
- wszystkie osoby, których dotyczą działania związane z programem,
- w wypadku promocji konkretnych działań i inicjatyw (z zakresu poszczególnych dziedzin), zasadne będzie doprecyzowanie grupy docelowej (np. uczniowie, seniorzy, kierowcy itp.),
- studencki krakowskich uczelni (wolontariat),
- organizacje pozarządowe (NGO) działające na obszarze Miasta Krakowa, których zakres działalności jest zbieżny z założeniami i celami realizowanego programu Bezpieczny Kraków,
- przedstawiciele mediów (dziennikarze).

d) Opracowanie słowniczka mówienia o marce w kontekście realizacji celów Bezpiecznego Krakowa (zarządzanie marką).

Proponowane metody:

- skonstruowanie instrukcji językowych za pomocą słów/sformułowań kluczowych dla projektu, wokół których powinna zostać zorganizowana treść komunikatów promocyjnych. Np. program, cel operacyjny, cel szczegółowy, grupy dziedzinowe itp.

Grupa docelowa:

- mieszkańcy Krakowa i osoby przebywające na terenie miasta,
- wszystkie osoby, których dotyczą działania związane z programem,
- w wypadku promocji konkretnych działań i inicjatyw (z zakresu poszczególnych dziedzin), zasadne będzie doprecyzowanie grupy docelowej (np. uczniowie, seniorzy, kierowcy itp.),
- organizacje pozarządowe (NGO) działające na obszarze Miasta Krakowa, których zakres działalności jest zbieżny z założeniami i celami realizowanego programu Bezpieczny Kraków,
- przedstawiciele mediów (dziennikarze).

e) Strona internetowa Bezpiecznego Krakowa (narzędzia ATL).

Proponowane metody:

- strona internetowa www.bezpieczny.krakow.pl jako podstawowe źródło informacji na temat projektu, osób zaangażowanych w jego realizację oraz w tym zakresie działań (treści powinny być aktualne, rzetelne, ciekawe i przydatne),
- przedstawienie treści na stronie w sposób ciekawy, intuicyjny (UX), przejrzysty, estetyczny i spójny graficznie sposób – zgodny z nowym CI Bezpiecznego Krakowa,

- strona stworzona zgodnie z nowoczesnymi technikami i technologiami projektowania stron WWW,
- wsparcie dla autorów strony od pracownika Urzędu Miasta w zakresie tworzenia jej zawartości, treści i grafiki,
- tworzenie nowej strony powinno przebiegać wg. następującego harmonogramu:
  - stworzenie koncepcji strony i struktury linków (architektura serwisu),
  - stworzenie graficznego projektu stron,
  - przygotowanie treści na strony WWW,
  - projekt wstępny i badania dotyczące intuicyjności i czytelności serwisu (UX) + ewentualne poprawki,
  - wdrożenie nowych stron WWW i ich promocja (umieszczanie adresu do nowych stron w materiałach promocyjnych, e-mailing do partnerów Urzędu Miasta, NGO itp. informujący o powstaniu nowych stron).

Grupa docelowa:

- mieszkańcy Krakowa i osoby przebywające na terenie miasta,
- wszystkie osoby, których dotyczą działania związane z programem,
- w wypadku promocji konkretnych działań i inicjatyw (z zakresu poszczególnych dziedzin), zasadne będzie doprecyzowanie grupy docelowej (np. uczniowie, seniorzy, kierowcy itp.),
- organizacje pozarządowe (NGO) działające na obszarze Miasta Krakowa, których zakres działalności jest zbieżny z założeniami i celami realizowanego programu Bezpieczny Kraków,
- przedstawiciele mediów (dziennikarze).

f) Kampania promocyjna prowadzona w radiu i mediach społecznościowych - Facebook, Twitter lub Instagram (narzędzia ATL).

Proponowane metody:

- zarządzanie profilami społecznościowymi Bezpiecznego Krakowa poprzez aktualizowanie treści, informowanie o bieżących inicjatywach realizowanych w ramach BK,
- interakcja z użytkownikami i zachęcanie do aktywnej partycypacji w organizowanych wydarzeniach,
- treści zamieszczane na profilach społecznościowych zgodne z założeniami BK, nowym CI BK oraz wytycznymi pochodzącymi z Urzędu Miasta Krakowa,
- zwiększenie zasięgu działań promocyjnych poprzez wykorzystanie radia, którego słuchają nie tylko mieszkańcy, ale też osoby przebywające na terenie miasta, a także poszczególne grupy docelowe, np. kierowcy.

Grupa docelowa:

- mieszkańcy Krakowa i osoby przebywające na terenie miasta,
- wszystkie osoby, których dotyczą działania związane z programem,

- studencki krakowskich uczelni,
- w wypadku promocji konkretnych działań i inicjatyw (z zakresu poszczególnych dziedzin), zasadne będzie doprecyzowanie grupy docelowej (np. uczniowie, seniorzy, kierowcy itp.),
- organizacje pozarządowe (NGO) działające na obszarze Miasta Krakowa, których zakres działalności jest zbieżny z założeniami i celami realizowanego programu Bezpieczny Kraków,
- przedstawiciele mediów (dziennikarze).

g) Przygotowanie nowych, zgodnych z CI Bezpiecznego Krakowa materiałów promocyjnych - plakaty, bannery, foldery informacyjne itp. (narzędzia ATL).

Proponowane metody:

- przygotowanie następujących materiałów:
  - foldery/ulotki informacyjne na temat BK,
  - teczki z logotypem BK,
  - bannery z logotypem BK i hasłem reklamowym, które będą przydatne podczas organizowanych wydarzeń,
  - 2 Roll-up'y BK z logotypem i hasłem reklamowym,
  - plakaty promocyjne BK jak i poszczególnych inicjatyw podejmowanych w ramach grup dziedzinowych,
  - inne materiały i gadżety reklamowe w zależności od aktualnych potrzeb promocyjnych BK (związane z eventami, imprezami masowymi, organizowanymi spotkaniami itp.),
  - wykorzystanie istniejących, lokalnych kanałów komunikacyjnych (BusTv, Miejska TV).

Grupa docelowa:

- mieszkańcy Krakowa i osoby przebywające na terenie miasta,
- wszystkie osoby, których dotyczą działania związane z programem,
- w wypadku promocji konkretnych działań i inicjatyw (z zakresu poszczególnych dziedzin), zasadne będzie doprecyzowanie grupy docelowej (np. uczniowie, seniorzy, kierowcy itp.),
- organizacje pozarządowe (NGO) działające na obszarze Miasta Krakowa, których zakres działalności jest zbieżny z założeniami i celami realizowanego programu Bezpieczny Kraków,
- przedstawiciele mediów (dziennikarze).

h) Kampania billboardowa i citylight (narzędzia ATL).

Proponowane metody:

- użycie billboardów i citylights jako stosunkowo taniej formy reklamy pozwalającej dotrzeć do dużej grupy odbiorców,
- wykorzystanie podczas kampanii plakatów zaprojektowanych specjalnie dla „Bezpiecznego Krakowa”,
- dobranie lokalizacji umieszczenia nośników reklamowych w zależności od dzielnic, w których aktualnie podejmowane będą inicjatywy,
- wykorzystanie do celów reklamy ATL przystanków komunikacji miejskiej i słupów reklamowych znajdujących się w różnych częściach miasta.

Grupa docelowa:

- mieszkańcy Krakowa i osoby przebywające na terenie miasta,
- wszystkie osoby, których dotyczy działanie związane z programem,
- w wypadku promocji konkretnych działań i inicjatyw (z zakresu poszczególnych dziedzin), zasadne będzie doprecyzowanie grupy docelowej (np. uczniowie, seniorzy, kierowcy itp.),
- organizacje pozarządowe (NGO) działające na obszarze Miasta Krakowa, których zakres działalności jest zbieżny z założeniami i celami realizowanego programu Bezpieczny Kraków,
- przedstawiciele mediów (dziennikarze).

Cel operacyjny 2: Promować konkretne elementy programu skierowane do właściwych grup docelowych - potencjalnie zainteresowanych mieszkańców, organizacji pozarządowych i innych grup (np. seniorzy, uczniowie, nauczyciele, uczestnicy ruchu drogowego, turyści)

a) Organizowanie wydarzeń o charakterze regionalnym, krajowym i zagranicznym – przyciągające zainteresowanych tematyką bezpieczeństwa w mieście (działania PR).

Proponowane metody:

- organizacja konferencji specjalistycznych - skierowanych do naukowców, lokalnych, krajowych i zagranicznych działaczy i przedsiębiorców, ale także konkretnych grup docelowych (nauczyciele, seniorzy, młodzież, NGO itp.),
- organizacja konkursów tematycznych dotyczących szeroko pojętego bezpieczeństwa lub poszczególnych zagadnień rozwijanych w ramach grup dziedzinowych Bezpiecznego Krakowa. Konkursy będą miały rolę promocyjną i informacyjną oraz będą aktywizować obywateli czynnego udziału w realizowanych przez BK inicjatywach i przedsięwzięciach,

Grupa docelowa:

- mieszkańcy Krakowa i osoby przebywające na terenie miasta,
- studencki krakowskich uczelni (konkurs na najlepszą pracę magisterską obejmującą dany obszar tematyczny Programu „Bezpieczny Kraków”).
- wszystkie osoby, których dotyczą działania związane z programem,
- w wypadku promocji konkretnych działań i inicjatyw (z zakresu poszczególnych dziedzin), zasadne będzie doprecyzowanie grupy docelowej (np. uczniowie, seniorzy, kierowcy itp.),
- organizacje pozarządowe (NGO) działające na obszarze Miasta Krakowa, których zakres działalności jest zbieżny z założeniami i celami realizowanego programu Bezpieczny Kraków,
- przedstawiciele mediów (dziennikarze).

b) Organizowanie wydarzeń o charakterze ogólnomiejskim skierowanych do mieszkańców lub konkretnych grup docelowych (działania PR).

Proponowane metody:

- organizowanie w ramach Bezpiecznego Krakowa wydarzeń skierowanych do mieszkańców Krakowa, odbywających się w ramach realizacji poszczególnych celów i działań konkretnych grup dziedzinowych, w tym:
  - **warsztaty i szkolenia skierowane do konkretnych grup docelowych**, np. kierowców, seniorów, młodzieży szkolnej i nauczycieli, będące realizacją założonych w programie celów dla właściwych grup dziedzinowych,
  - **spotkania plenierowe i pikniki miejskie** – wydarzenia o charakterze otwartym, zachęcające mieszkańców Krakowa do aktywnej partycypacji w inicjatywach podejmowanych na rzecz poprawy bezpieczeństwa w mieście. W trakcie wydarzeń zorganizowanie licznych atrakcji, nawiązujących do działalności podejmowanej przez BK, dla dzieci i dorosłych.

Grupa docelowa:

- mieszkańcy Krakowa i osoby przebywające na terenie miasta,
- wszystkie osoby, których dotyczą działania związane z programem,
- w wypadku promocji konkretnych działań i inicjatyw (z zakresu poszczególnych dziedzin), zasadne będzie doprecyzowanie grupy docelowej (np. uczniowie, seniorzy, kierowcy itp.),
- organizacje pozarządowe (NGO) działające na obszarze Miasta Krakowa, których zakres działalności jest zbieżny z założeniami i celami realizowanego programu Bezpieczny Kraków,
- przedstawiciele mediów (dziennikarze).

c) Partnerstwo (współudział) w organizacji regionalnych i ogólnopolskich przedsięwzięć, które swoją tematyka oscylują wokół bezpieczeństwa (działania PR).

Proponowane metody:

- podejmowanie różnych, zależnych od zadań przewidzianych przez poszczególne grupy dziedzinowe działań (np. szkolenia z zakresu mediacji, szkolenia z zakresu KPP, audyt obiektów użyteczności publicznej itp.) samodzielnie i we współpracy z partnerami w zakresie poprawy bezpieczeństwa w mieście Kraków.

Grupa docelowa:

- mieszkańcy Krakowa i osoby przebywające na terenie miasta,
- wszystkie osoby, których dotyczą działania związane z programem,
- w wypadku promocji konkretnych działań i inicjatyw (z zakresu poszczególnych dziedzin), zasadne będzie doprecyzowanie grupy docelowej (np. uczniowie, seniorzy, kierowcy itp.),
- organizacje pozarządowe (NGO) działające na obszarze Miasta Krakowa, których zakres działalności jest zbieżny z założeniami i celami realizowanego programu Bezpieczny Kraków,
- przedstawiciele mediów (dziennikarze).

Cel operacyjny 3: Pozyskać partnerów do przygotowania, przeprowadzenia i promowania programu i nawiązanie z nimi długoterminowej współpracy

a) Prowadzenie bazy organizacji, których działania pokrywają się z programem Bezpieczny Kraków (narzędzia BTL).

Proponowane metody:

- zbudowanie bazy organizacji, których działania pokrywają się z Programem BK,
- bezpośredni kontakt z sektorem organizacji pozarządowych (E-mail/telefon) w celu poinformowania o działaniach programu i w uzasadnionych przypadkach zaproponowania współpracy.

Grupa docelowa:

- ogół dorosłych mieszkańców Krakowa,
- dzieci i młodzież,
- turyści przebywający na terenie Miasta Krakowa,
- w wypadku promocji konkretnych działań i inicjatyw (z zakresu poszczególnych dziedzin), zasadne będzie doprecyzowanie grupy docelowej (np. uczniowie, seniorzy, kierowcy itp.),

- organizacje pozarządowe (NGO) działające na obszarze Miasta Krakowa, których zakres działalności jest zbieżny z założeniami i celami realizowanego programu Bezpieczny Kraków,
- przedstawiciele mediów (dziennikarze).

b) Oferty współpracy kierowane do potencjalnych partnerów (NGO) oraz kontakt bezpośredni z potencjalnymi partnerami (telefon, e-mail) (narzędzia BTL).

Proponowane metody:

- przygotowanie zapytań i ofert współpracy przy realizacji poszczególnych zadań, które będą kierowane do potencjalnych partnerów
- przygotowanie mailingu i formuły telefonicznej kontaktu z potencjalnymi partnerami.

Grupa docelowa:

- organizacje pozarządowe (NGO) działające na obszarze Miasta Krakowa i całego kraju, których zakres działalności jest zbieżny z założeniami i celami realizowanego programu Bezpieczny Kraków,

c) Dbłość o systematyczne publikacje nt. Bezpiecznego Krakowa w lokalnej prasie i telewizji - artykuły i wzmianki dotyczące bezpieczeństwa w mieście i podejmowanych w ramach Bezpiecznego Krakowa działań (działania PR).

Proponowane metody:

- utrzymywanie dobrych i regularnych kontaktów z mediami, informowanie mediów o podejmowanych inicjatywach i zapraszanie do udziału w organizowanych przedsięwzięciach,
- organizacja konferencji prasowych.

Grupa docelowa:

- przedstawiciele mediów (dziennikarze).

Szacunkowy koszt realizacji (całkowity):

2018 r.: 70 000,00 zł

2019 r.: 40 000,00 zł

2020 r.: 40 000,00 zł

VI. Zadania realizujące Program

VI.1. Finansowanie Program

Podstawowym źródłem finansowania zadań przewidzianych w programie będą środki zaplanowane w Wieloletniej Prognozie Finansowej Miasta Krakowa, ujęte w perspektywie trzyletniej, których dysponentem będzie Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMK. Kolejne źródło finansowania realizacji części zadań jest oparte o partycypację w tym zakresie samych realizatorów – są to m.in. na środki pozostające w dyspozycji Straży Miejskiej Miasta Krakowa, Zarządu Zieleni Miejskiej czy Zarządu Infrastruktury Komunalnej i Transportu. Program przewiduje też pozyskiwanie środków finansowych na realizację zadań z funduszy Unii Europejskiej. Celem bieżącego monitorowania zmieniających się dynamicznie możliwości nawiązano współpracę z Biurem Funduszy Europejskich UMK. Jednak z uwagi na sposób aplikowania o przyznanie tego rodzaju środków (wyłącznie w ramach ogłaszanych konkursów) oraz brak pewności możliwości uzyskania finansowania, żadne z zadań zdefiniowanych w ramach programu „Bezpieczny Kraków” nie przewidziano wyłącznie o finansowania ze środków unijnych.

W programie „Bezpieczny Kraków” przewidziano trzy sposoby (formy) finansowania realizacji zadań. Pierwszy z nich polega na bezpośrednim finansowaniu realizacji zadania przez wskazany w treści programu podmiot. (np. Policja SMMK, Krakowski Ośrodek Terapii. Dwa kolejne będą realizowane w oparciu o:

1. Otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych na realizację zadań publicznych/projektów przewidzianych wprost w ramach celów szczegółowych programu „Bezpieczny Kraków”;
2. Otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych na realizację zadań publicznych/projektów opracowanych przez Rady Dzielnicy miasta Krakowa w ramach celów szczegółowych programu „Bezpieczny Kraków”.

Zaproponowane formy finansowania mają na celu z jednej strony zwiększenie możliwości partycypacji w realizacji zadań przez partnerów społecznych, w tym organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, z drugiej zaś mają się przyczynić do redukcji kosztów niezbędnych dla realizacji zadań. Formy i źródła finansowania poszczególnych zadań zostały określone każdorazowo w tabelarycznej części programu, tj. w rozdziale IV.

Dalsze czynności realizowane w ramach zapewnienia finansowania, będą wykonywane zgodnie z pkt 2.5. instrukcji opracowywania Programów realizujących Strategię Rozwoju Krakowa, które stanowi załącznik nr 1 do Zarządzenia numer 3179/2013 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 4.11.2013 r.

VII. Monitorowanie i ewaluacja programu.

VII.1. Ewaluacja programu

Każde zadanie realizowane w ramach programu „Bezpieczny Kraków” będzie podlegało monitoringowi w odniesieniu do wykonania oraz ewaluacji uzyskanych efektów. Stosowane metody będą dostosowane do typu zadania, a pozytywny rezultat – warunkiem rozliczenia zadania. Powołany zostanie lider koordynujący prace ewaluacyjne, podlegający wyłącznie Radzie Programowej, ponieważ do jego zadań należeć będzie także monitorowanie pracy Zespołu Wykonawczego. Lider będzie dokonywał oceny samodzielnie albo będzie powoływał odpowiedni zespół. Decyzja o podmiocie dokonującym ewaluacji podejmowana będzie w zależności od charakteru i złożoności działań realizowanych w poszczególnych dziedzinach, a także przyjmowanych do każdego z nich wskaźników efektywności. Lider ds. ewaluacji będzie składał Radzie sprawozdanie z postępów w realizacji programu co 12 miesięcy.

Szacunkowy koszt realizacji (całkowity):

2018: 150 000,00 zł

2019: 150 000,00 zł

2020: 150 000,00 zł

VII.2. Koordynacja Programu

Koordynacja programu „Bezpieczny Kraków” odbywać się będzie na kilku poziomach. Zarządzeniem Prezydenta Miasta Krakowa powołana zostanie Rada Programowa, która będzie odpowiedzialna m.in. za:

- akceptację rocznego harmonogramu realizacji programu;
- akceptację projektu planu wydatków w danym roku budżetowym;
- nadzorowanie ewaluacji programu oraz podejmowanie decyzji ws. wdrożenia wniosków przedstawionych przez lidera ds. ewaluacji;
- akceptację rocznego sprawozdania z realizacji programu i przedłożenia go Prezydentowi Miasta Krakowa.

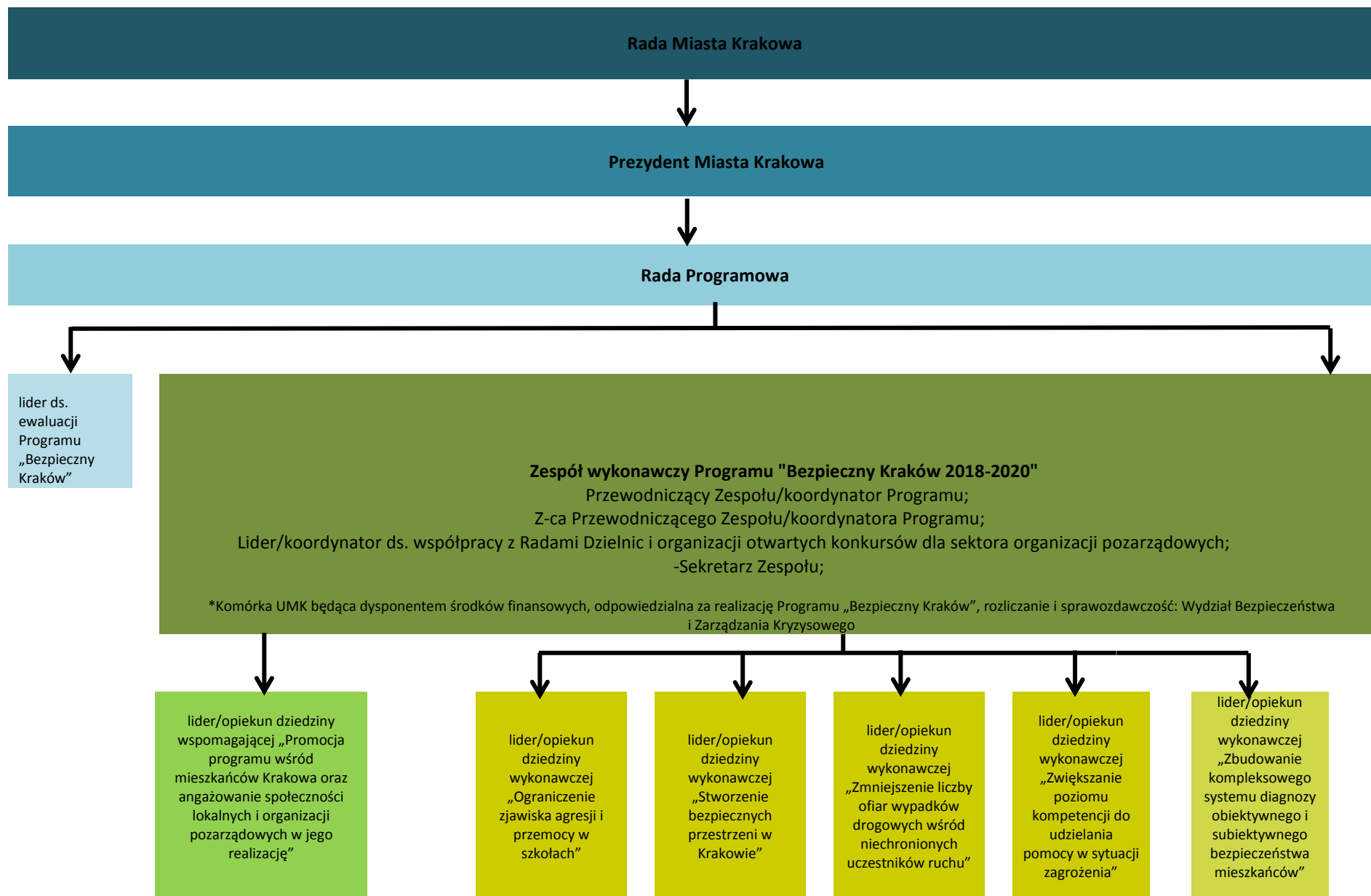
Za koordynację całości programu z ramienia Urzędu Miasta Krakowa odpowiadać będzie Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego. Powołany zostanie także Zespół Wykonawczy, składający się z:

- przewodniczącego i jego zastępcy;
- sekretarza;
- liderów wykonawczych i wspomagających poszczególnych dziedzin, odpowiedzialnych za wdrożenie programu w granicach poszczególnych dziedzin (celów szczegółowych):

- zwiększanie poziomu kompetencji do udzielania pomocy w sytuacji zagrożenia;
- ograniczenie zjawiska agresji i przemocy w szkołach;
- zmniejszenie liczby ofiar wypadków drogowych wśród niechronionych uczestników ruchu;
- stworzenie bezpiecznych przestrzeni w Krakowie;
- zbudowanie kompleksowego systemu diagnozy obiektywnego i subiektywnego bezpieczeństwa mieszkańców;
- promowanie programu wśród mieszkańców Krakowa oraz angażowanie społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych w jego realizację;
- lidera ds. współpracy z Radami Dzielnic i organizacji otwartych konkursów dla sektora organizacji pozarządowych oraz uczelni wyższych.

Liderzy dziedzin będą odpowiedzialni w szczególności za koordynację wykonywania zadań przewidzianych do realizacji w ramach programu określonych w punkcie V (cele programu). Lider ds. ewaluacji programu „Bezpieczny Kraków” podlegać będzie bezpośrednio Radzie Programowej. Rozwiązanie takie ma na celu zachowanie jego niezależności względem pozostałych liderów – ma ono zapewnić wymagany dla należytej prowadzonej ewaluacji programu poziom obiektywizmu.

Szczegółowe kwestie związane z koordynacją realizacji programu w ujęciu administracyjno-organizacyjnym oraz merytorycznym, w tym uprawnienia i obowiązki w/w podmiotów, a także tryb podejmowania przez nie rozstrzygnięć zostaną uregulowane zarządzeniem Prezydenta Miasta Krakowa po uchwaleniu programu przez Radę Miasta Krakowa.

Szacunkowy koszt realizacji - Fundusz ekspercki (koszt całkowity):

2018: 500 000,00 zł

2019: 500 000,00 zł

2020: 500 000,00 zł

VIII. Ryzyka dla Programu

-

IX. Interesariusze Programu

Interesariuszami programu są osoby przebywające stale bądź czasowo w Krakowie, związki i stowarzyszenia tych osób, organizacje społeczne oraz instytucje publiczne. Poszczególne grupy docelowe zostały szczegółowo określone na poziomie celów operacyjnych.